

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Факультет управління, економіки та права
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ОС «Магістр»

на тему: **«Фінансове управління грошовими потоками та шляхи його
вдосконалення на прикладі ТЗОВ «МБ Кур'єр», м. Чернівці»**

Виконав студент групи Фін-61 (маг)
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»
(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

Роман ЗАГАЙСЬКИЙ
(прізвище та ініціали)

Керівник к.е.н., доцент Агрес О.Г.
(наук.ступ., вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент _____
(прізвище та ім'я)

ДУБЛЯНИ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ

Освітній ступінь «Магістр»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____
(підпис)

_____ к.е.н., доцент Грицина О.В. _____
(звання, ступінь, прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 2024 року

З А В Д А Н Н Я
на кваліфікаційну роботу магістра

Загайському Роману Богдановичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема роботи: **«Фінансове управління грошовими потоками та шляхи його вдосконалення на прикладі ТЗОВ «МБ Кур'єр», м. Чернівці»**

Керівник роботи: _____ Агрес Оксана Григорівна, к.е.н, доцент _____
(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджена наказом по університету редакція від "16" 10. 2024 р. № 740/К-С

2.Термін здачі студентом закінченої кваліфікаційної роботи 20.12.2024 р.

3.Вихідні дані для кваліфікаційної роботи: методичні рекомендації, фінансова звітність міської ради, навчальна та наукова література.

4.Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити):

Вступ

1. Теоретичні основи фінансового управління грошовими потоками

1.1. Сутність грошових потоків підприємства та їх класифікація

1.2. Роль фінансового управління грошовими потоками у забезпеченні стійкості підприємства

1.3. Методичні аспекти дослідження формування та використання грошових потоків суб'єкта господарювання

2. Аналіз грошових потоків ТЗОВ «МБ Кур'єр»

2.1. Аналіз фінансового стану ТзОВ «МБ Кур'єр»

2.2. Формування фінансових ресурсів суб'єктів господарювання

2.3. Фактори, що впливають на обсяги та структуру грошових потоків підприємства

3. Шляхи вдосконалення фінансового управління грошовими потоками на ТЗОВ «МБ Кур'єр»

3.1. Проблеми у фінансовому управлінні грошовими потоками підприємства

3.2. Розробка заходів щодо оптимізації грошових потоків

Висновки

Список використаної літератури

5. Перелік графічного матеріалу: графіки, схеми, діаграми

6. Дата видачі завдання 11.03.2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ етапу	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи
1.	Отримання завдання. Вивчення рекомендованої літератури по темі КР. Вивчення об'єкту. Підготовка матеріалів для роботи.	11.03.24 р.
2.	Написання вступу та I розділу	03.06.24 р.
3.	Написання II розділу	02.09.24 р.
4.	Написання III розділу	25.10.24 р.
5.	Кінцеве оформлення кваліфікаційної роботи (здача роботи керівнику; виправлення його зауважень; здача КР на перевірку на плагіат; кінцеве оформлення ілюстративних матеріалів, таблиць).	09.12.24 р.
6.	Підготовка до захисту перед ЕК. Написання доповіді й погодження її з керівником КР; виправлення зауважень у графічній частині.	13.01.25 р.

Студент _____
(підпис)

Керівник кваліфікаційної роботи к.е.н., доцент Агрес О.Г.
(наук.ступ., вчене звання, підпис, прізвище та ініціали)

Анотація

У роботі проаналізовано сутність грошових потоків підприємства та їх класифікацію, що дозволяє глибше зрозуміти природу та різновиди грошових потоків, їх джерела та напрями використання. Особливу увагу приділено ролі фінансового управління грошовими потоками, яке є основним фактором у забезпеченні фінансової стійкості підприємства.

Здійснено аналіз фінансового стану ТЗОВ «МБ Кур'єр», що включає дослідження основних показників діяльності, аналіз ліквідності, рентабельності, платоспроможності та фінансової стійкості. Виокремлено чинники, що впливають на обсяги й структуру грошових потоків підприємства, зокрема внутрішні фактори, такі як ефективність операційної діяльності та управління дебіторською заборгованістю, а також зовнішні фактори - економічна кон'юнктура та регуляторні зміни.

На основі проведеного аналізу розроблено конкретні пропозиції щодо вдосконалення фінансового управління грошовими потоками на підприємстві.

Запропоновано впровадження сучасних систем управління грошовими потоками, які дозволять оптимізувати процеси планування та контролю.

Ключові слова: грошові потоки, фінансове управління, ліквідність, оптимізація грошових потоків, фінансові ресурси, логістика, фінансовий аналіз, ризики, економічна нестабільність.

Abstract

The article analyses the essence of cash flows of an enterprise and their classification, which allows a deeper understanding of the nature and types of cash flows, their sources and directions of use. Particular attention is paid to the role of financial management of cash flows, which is the main factor in ensuring the financial stability of the enterprise.

An analysis of the financial status of 'MB Courier' LLC is carried out, which includes a study of the main performance indicators, analysis of liquidity, profitability, solvency and financial stability. The factors influencing the volume and structure of the company's cash flows are allocated, including internal factors such as the efficiency of operating activities and receivables management, as well as external factors such as the economic environment and regulatory changes.

On the basis of the analysis, specific proposals for improving the financial management of cash flows at enterprise have been developed. The article offers introduction of modern systems of management of cash flows, which would allow optimisation of planning and control processes.

Key words: cash flows, financial management, liquidity, optimisation of cash flows, financial resources, logistics, financial analysis, risks, economic instability.

УДК: 338.43:338.246.025.2(43)

Дипломна робота: 69 сторінок текстової частини, 10 таблиць, 12 рисунків, 31 джерело. Включає 3 розділи, 8 підрозділів.

Тема: «Фінансове управління грошовими потоками та шляхи його вдосконалення на прикладі ТЗОВ «МБ Кур'єр», м. Чернівці».

Роман ЗАГАЙСЬКИЙ – Кваліфікаційна робота. Кафедра фінансів, банківської справи та страхування. – Дубляни, Львівський НУП, 2024 р.

У роботі проаналізовано сутність грошових потоків підприємства та їх класифікацію, визначено роль фінансового управління грошовими потоками у забезпеченні стійкості підприємства, розглянуто методичні аспекти формування та використання грошових потоків на підприємстві, здійснено аналіз фінансового стану ТЗОВ «МБ Кур'єр» та виокремлено чинники, що впливають на обсяги й структуру його грошових потоків, а також визначено основні проблеми у фінансовому управлінні грошовими потоками на підприємстві. Розроблено пропозиції щодо вдосконалення фінансового управління грошовими потоками на ТЗОВ «МБ Кур'єр».

Ключові слова: грошові потоки, фінансове управління, ліквідність, оптимізація грошових потоків, фінансові ресурси, логістика, фінансовий аналіз, ризики, економічна нестабільність.

Зміст

Вступ.....	6
1. Теоретичні основи фінансового управління грошовими потоками.....	9
1.1. Сутність грошових потоків підприємства та їх класифікація.....	9
1.2. Роль фінансового управління грошовими потоками у забезпеченні стійкості підприємства.....	20
1.3. Методичні аспекти дослідження формування та використання грошових потоків суб'єкта господарювання.....	25
2. Аналіз грошових потоків ТЗОВ «МБ Кур'єр».....	29
2.1. Аналіз фінансового стану ТзОВ «МБ Кур'єр».....	29
2.2. Формування фінансових ресурсів суб'єктів господарювання.....	47
2.3. Фактори, що впливають на обсяги та структуру грошових потоків підприємства.....	52
3. Шляхи вдосконалення фінансового управління грошовими потоками на ТЗОВ «МБ Кур'єр».....	56
3.1. Проблеми у фінансовому управлінні грошовими потоками підприємства..	56
3.2. Розробка заходів щодо оптимізації грошових потоків.....	61
Висновки та пропозиції.....	68
Список використаної літератури.....	70

Вступ

Фінансове управління є однією з ключових складових ефективного функціонування будь-якого підприємства, незалежно від його розміру чи галузі діяльності. Особливе місце у цьому процесі займає управління грошовими потоками, оскільки саме рух фінансових ресурсів забезпечує стійкість і платоспроможність організації. Ефективне управління грошовими потоками дозволяє підприємству не тільки підтримувати необхідний рівень ліквідності, але й своєчасно інвестувати в розвиток, виконувати зобов'язання перед контрагентами та уникати касових розривів. В умовах нестабільної економічної ситуації, спричиненої війною в Україні та зовнішніми економічними факторами, оптимізація фінансових потоків набуває особливої актуальності для підприємств, що працюють в сфері логістики.

Тема кваліфікаційної роботи "Фінансове управління грошовими потоками та шляхи його вдосконалення на прикладі ТЗОВ «МБ Кур'єр»" є важливою, оскільки логістичні компанії, такі як ТЗОВ «МБ Кур'єр», під час кризових умов стикаються з новими викликами, включаючи коливання обсягів перевезень, зростання витрат на енергоносії та складнощі з ліквідністю. Аналіз цих процесів та розробка шляхів для вдосконалення фінансового управління дозволять підприємству підвищити свою стійкість та забезпечити подальший розвиток.

Мета дослідження полягає у вивченні теоретичних основ фінансового управління грошовими потоками підприємства та розробці рекомендацій щодо їх оптимізації на прикладі ТЗОВ «МБ Кур'єр».

Основні завдання дослідження:

- проаналізувати сутність грошових потоків підприємства та їх класифікацію;
- визначити роль фінансового управління грошовими потоками у забезпеченні стійкості підприємства;

- розглянути методичні аспекти формування та використання грошових потоків на підприємстві;
- провести аналіз фінансового стану ТЗОВ «МБ Кур'єр» та вивчити чинники, що впливають на обсяги й структуру його грошових потоків;
- визначити основні проблеми у фінансовому управлінні грошовими потоками на підприємстві;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення фінансового управління грошовими потоками на ТЗОВ «МБ Кур'єр».

Об'єктом дослідження є фінансове управління грошовими потоками підприємства в умовах нестабільного ринкового середовища.

Суб'єктом дослідження виступає ТЗОВ «МБ Кур'єр», підприємство, що надає логістичні послуги.

Для досягнення мети дослідження використовуватимуться такі методи, як аналіз та синтез для вивчення теоретичних аспектів управління грошовими потоками; фінансовий аналіз для оцінки стану грошових потоків підприємства; метод порівняння для визначення динаміки змін у грошових потоках; графічний метод для візуалізації фінансових показників і їх інтерпретації; експертні оцінки для розробки рекомендацій з удосконалення управління грошовими потоками.

Дослідження спрямоване на визначення шляхів удосконалення фінансового управління, що дозволить підприємству ефективніше функціонувати в умовах сучасних економічних викликів.

Наукова новизна роботи:

- виокремлено основні фактори, що впливають на обсяги та структуру грошових потоків підприємства, зокрема зовнішні, внутрішні, ситуаційні й кризові, особливу увагу приділено останній групі, адже за умов сьогодення мають найзначніший вплив на фінансову стабільність та ліквідність підприємства.

- удосконалено модель оптимізації грошових потоків на основі виокремлення нової складової — динамічної адаптації під кризові умови, яка передбачає не тільки традиційні інструменти планування, але й створення резервного сценарію для надзвичайних ситуацій, основними елементами складової є створення кризового резерву ліквідності, гнучкі контракти та аналіз геополітичних ризиків з метою не лише збереження стійкості в умовах стабільного розвитку, але й забезпечення фінансової гнучкості в умовах кризових ситуацій, таких як війна в Україні.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані для вдосконалення процесів управління грошовими потоками на підприємствах, які працюють у сфері логістики.

Апробація результатів дослідження:

1. Загайський Р. Напрями вдосконалення фінансового управління грошовими потокам підприємства. Студентська молодь і науковий прогрес: тези доп. Міжнар. студ. наук. форуму, 02-04 жовтня 2024 р. [Електронний ресурс]. Львів, 2024. С. 244.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ

1.1. Сутність грошових потоків підприємства та їх класифікація

Фінансово-господарська діяльність будь-якого підприємства тісно пов'язана з циркуляцією грошових коштів, що знаходить своє відображення у формуванні вхідних і вихідних грошових потоків. У цьому контексті важливого значення набуває поняття "грошовий потік", яке викликає великий інтерес як серед практиків, так і серед наукових дослідників. Актуальність вивчення процесів управління грошовими потоками пояснюється тим, що вони забезпечують фінансову підтримку всіх напрямків операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Без належного управління цими потоками ефективність ведення бізнесу суттєво знижується, що робить дослідження цієї теми критично важливим для забезпечення фінансової стабільності та підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Однак деякі науковці схильні вважати їх синонімами, що, на наш погляд, є помилковим підходом. Грошові потоки відображають динаміку руху фінансових ресурсів протягом певного періоду часу, але не дають повного уявлення про залишки коштів на конкретну дату. Це означає, що поняття грошових коштів стосується наявного фінансового ресурсу в даний момент, тоді як грошові потоки описують процеси його надходження та використання.

Підходи до визначення поняття "грошових потоків" можуть варіюватися залежно від контексту використання цього терміну та конкретних потреб фінансового аналізу (табл.1.1). Загалом, грошові потоки є ключовим показником фінансового стану підприємства, оскільки вони відображають рух грошових коштів, що надходять і витрачаються в результаті господарської діяльності.

Таблиця 1.1 - Дефініція терміну «грошовий потік»

Автор	Грошовий потік - це
Бутинець Ф.Ф. [7]	найбільш значущий окремий об'єкт фінансового аналізу, що виконується для визначення фінансової стабільності та здатності підприємства виконувати свої платіжні зобов'язання
Загородній А. Г., [10] Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С	надходження коштів (позитивний грошовий потік) та їх витрачання (негативний грошовий потік) у ході господарської діяльності підприємства відображають рух фінансових ресурсів. Позитивний потік виникає при отриманні коштів від продажу товарів, послуг або інших операцій, а негативний потік представляє витрати, пов'язані з оплатою матеріалів, заробітної плати, податків та інших зобов'язань підприємства. Цей процес є невід'ємною частиною функціонування бізнесу, оскільки забезпечує фінансовий баланс та стабільність операційної діяльності.
Кірійцев Г.Г. [11]	є важливим аспектом для досягнення балансу між рівнем ліквідності та рентабельністю
Краменко Г.О. [13]	сукупність грошових надходжень і витрат, що виникають у результаті діяльності підприємства та розподіляються у часі.
Краменко В.І., Чорна О.Є.[14]	сукупність надходжень і вибуття коштів за певний період часу, формованих у процесі господарської діяльності
Маркіна І.А. [16]	сукупність надходжень і витрат грошових коштів, які виникають в результаті господарської діяльності підприємства і розподілені у часі, утворює систему грошових потоків, що є важливим аспектом для підтримки його платоспроможності.
Мних Є.В. [18]	сукупність грошових надходжень і витрат, що розподілені протягом певного часу і виникають у результаті господарської діяльності підприємства, відображає загальну картину його фінансових потоків.
Павловської О.В., Притуляк Н.М., Невмержицької Н.Ю. [21]	надходження й витрати грошових коштів у процесі здійснення господарської діяльності підприємства
Старостенко Г.Г., Мірко Н.В [26]	надходженні і витрати грошових коштів в процесі здійснення господарської діяльності підприємства

Таким чином, на основі наданих визначень можна узагальнити, що в економічній літературі існують два основні підходи до трактування поняття "грошовий потік":

1. грошовий потік розглядається як різниця між сумами отриманих та витрачених коштів за певний період, що відображає надлишок або дефіцит

фінансових ресурсів;

2. грошовий потік сприймається як безперервний процес руху коштів, що включає їх надходження і витрати (притоки та відтоки) протягом визначеного періоду.

На основі представлених дефініцій поняття "грошовий потік" можна сформулювати наступне визначення, грошовий потік - це сукупність надходжень і витрат грошових коштів, що розподілені у часі і виникають в результаті господарської діяльності підприємства. Дане поняття відображає рух фінансових ресурсів, необхідних для підтримки платоспроможності та забезпечення фінансової стабільності підприємства. Грошовий потік включає як позитивні надходження (кошти від продажу товарів і послуг), так і негативні витрати (оплата матеріалів, заробітної плати, податків тощо), що є критично важливим для управління ліквідністю та досягнення фінансового балансу підприємства.

Перше визначення грошового потоку наголошує на тому, що грошовий потік слід розглядати не просто як залишок грошових ресурсів на певний момент часу. Це поняття не є тотожним статичному залишку, оскільки термін "потік" передбачає динамічний рух коштів. Важливо відрізнити обсяг грошових потоків від фактичного залишку, адже потік включає як надходження, так і витрати коштів.

Інші науковці пропонують розглядати грошовий потік як сукупність подій, які послідовно відбуваються у часі і відзначаються зміною власника грошових ресурсів у результаті виконання зобов'язань між економічними агентами - будь-то підприємства, державні органи, домогосподарства або міжнародні організації. Даний підхід підкреслює, що грошові потоки представляють собою процеси руху і зміни коштів, що включають як надходження в розпорядження підприємства, так і їх витрату. Тобто, грошові потоки безпосередньо відображають динамічний характер управління фінансовими ресурсами на підприємстві.

В Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку (МСБО) № 7, що

регулює порядок складання звіту про рух грошових коштів, термін "грошовий потік" визначається як надходження і витрати грошових коштів разом із їх еквівалентами. Це визначення охоплює всі трансакції, що впливають на фінансовий стан підприємства шляхом змін у грошових ресурсах.

В Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку (П(С)БО) № 4, що також регулює звітність про рух грошових коштів, термін "грошовий потік" не зазначений окремо. Натомість, у цьому контексті використовується поняття "рух грошових коштів", яке за своїм змістом є аналогічним визначенню, представленому в МСБО № 7. Обидва визначення охоплюють всі аспекти надходжень та витрат грошових коштів, забезпечуючи однаковий підхід до аналізу і звітності про фінансові ресурси підприємства.

Оглядаючи представлені визначення, важливо вибрати найбільш точне і відповідне тлумачення поняття "грошовий потік" і уточнити його. На наш погляд, "грошовий потік" можна визначити як сукупність грошових надходжень і витрат, що розподілені в часі та виникають внаслідок господарської діяльності підприємства, що включають не лише самі грошові кошти, але й їх еквіваленти, і їх рух залежить від таких факторів, як час, структура, ризик і ліквідність.

Обмежене розуміння грошових потоків може призвести до того, що управлінські рішення, засновані на такій інформації, будуть недостатньо точними або ефективними. Все це може відбитися на порівнянні фінансових показників за різні періоди, між різними структурними підрозділами або підприємствами, а також на оцінці ризиків, пов'язаних з їх управлінням. На практиці часто виникають труднощі з точним визначенням природи конкретних грошових потоків та оцінкою їх внеску у загальний фінансовий результат підприємства, його платоспроможність і ліквідність.

Однак, попри те, що багато дослідників зосереджують свою увагу на проблемі дефіциту грошових коштів як основному факторі, що стримує економічний розвиток, вони часто недостатньо досліджують якісні аспекти цієї

проблеми. Зокрема, недостатньо уваги приділяється необхідності детального аналізу грошових потоків, розділених за різними категоріями, типами та напрямками діяльності. Розглядання таких аспектів могло б забезпечити більш глибоке розуміння структури грошових потоків і сприяти ефективнішому управлінню фінансами на всіх рівнях економічної діяльності.

Важливо зазначити, що вчені мають різні погляди на потребу та значимість систематизації грошових потоків за певними класифікаційними ознаками. Наприклад, І.О. Бланк [5] у своїх публікаціях наводить широкий спектр критеріїв (дев'ятнадцять) для класифікації грошових потоків, включаючи деякі нетрадиційні ознаки, які не часто зустрічаються в роботах інших авторів.

Зокрема, інші науковці пропонують розподілити грошові потоки за ознакою законності: на легальні, що відповідають чинному законодавству, і тіньові, що здійснюються з порушенням правових норм і пов'язані з ухиленням від податків.

Таке групування грошових потоків, на наш погляд, є актуальним переважно з перспективи менеджменту, оскільки включення такої ознаки в облікову класифікацію грошових потоків суперечить основам бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік має на меті формування повної, точнішої та неупередженої інформації про діяльність підприємства, що не завжди узгоджується з правовими або економічними аспектами, такими як легальність чи нелегальність грошових потоків.

Додатково, пропонується класифікувати грошові потоки залежно від напрямку їх руху на дві основні категорії: стандартні та нестандартні. Стандартні грошові потоки зберігають стабільний напрямок протягом аналізованого періоду, тоді як нестандартні потоки можуть змінювати свій напрямок або мати інші особливості. Однак цей розподіл може бути спірним, оскільки фактично існують два окремих грошових потоки, а не один з варіативними напрямками.

Водночас, інші науковці пропонують кардинально відмінний підхід до

класифікації грошових потоків, розділяючи їх на пріоритетні та другорядні, виходячи з їх функціональної ролі, обсягу та значущості для досягнення кінцевих результатів діяльності підприємства. Таке групування може бути корисним на практиці, особливо якщо існує потреба в інформації для управлінських рішень.

Важливо зазначити, що як надмірна кількість класифікаційних ознак, так і їхня недостатність свідчать про проблеми у вирішенні питання. У випадку з надмірною класифікацією це може ускладнити процес пізнання та ідентифікації явища, тоді як недостатня кількість ознак призводить до непорозумінь з боку користувачів бухгалтерської інформації, таких як контролери та особи, що беруть участь у її підготовці та обробці. Для ефективного управління грошовими потоками необхідно мати чітке уявлення про їх класифікацію. На основі аналізу, представленого в науковій літературі, пропонується наступна класифікація грошових потоків (рис. 1.1).

По-перше, розглянемо грошовий потік за окремими господарськими операціями як базовий рівень аналізу, при якому кожна окрема операція економічного обороту розглядається як частина замкнутої грошової системи. Аналіз зосереджений на вхідних грошових надходженнях поточного періоду та обов'язкових витратах, що дозволяє визначити залишок коштів у вигляді чистого прибутку.

По-друге, грошовий потік кожного структурного підрозділу стає об'єктом окремого дослідження і управління, особливо в умовах створення філіалів чи інших підрозділів. Це дозволяє створювати організовані центри відповідальності, які генерують власні грошові потоки. Аналіз цього типу потоку допомагає деталізувати внесок кожного підрозділу в формування загального грошового потоку компанії.

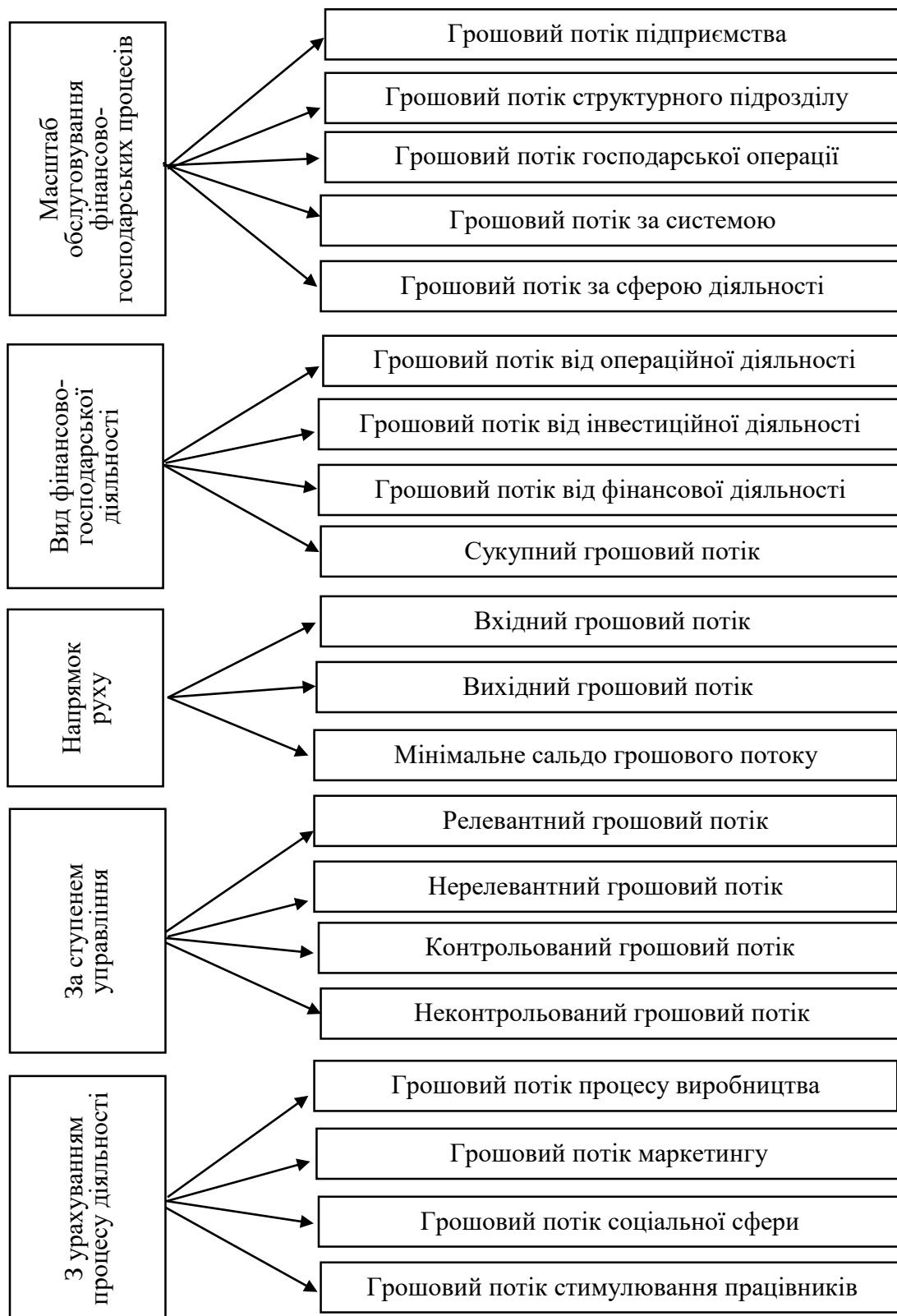

Рис. 1.1. Класифікація грошових потоків підприємства

По-третє, грошовий потік на рівні організації або підприємства представляє найбільш загальний рівень аналізу. Він охоплює всі надходження і витрати грошових коштів на рівні підприємства або організації в цілому. Це дозволяє отримати загальне уявлення про фінансовий стан підприємства як єдиного об'єкта управління.

Таким чином, кожен з цих рівнів грошових потоків забезпечує різний рівень деталізації і аналізу, що допомагає ефективно управляти фінансами на різних рівнях організації.

Цей розділ класифікації грошових потоків можна доповнити новими категоріями, враховуючи сучасні умови господарювання та обмеження існуючих методів управління. Виникнення нових видів грошових потоків зумовлене розвитком організаційно-управлінських структур, які ставлять за мету зменшення операційних витрат, оптимізацію податкових зобов'язань та підвищення ефективності діяльності в умовах ринкової економіки.

Пропонується розширити класифікацію грошових потоків, включивши до неї наступні категорії:

- грошовий потік за системою об'єднань — цей вид грошових потоків виникає внаслідок формування певних організаційно-управлінських груп, що стали популярними з переходом України до ринкової економіки. В рамках таких систем, що об'єднують економічні суб'єкти, існує централізоване управління і координація діяльності різних юридично самостійних, але фактично інтегрованих господарюючих одиниць. Прикладом є споживча кооперація в Україні;

- грошовий потік за сферою діяльності — цей вид характеризується надходженнями і витратами грошових коштів, що відбуваються в межах специфічних напрямків діяльності, таких як торгівля, виробництво, заготівлі тощо. Розрізняються види діяльності відповідно до ринкових потреб і вимог споживачів.

Отже, аналіз наукової літератури показав наявність суперечностей у трактуванні терміна "грошові потоки", що викликане різними підходами до визначення категорії "кошти". Більш того, існуюча класифікація грошових потоків недостатньо розвинена і не має єдиного підходу до їх ознак і видів. Уточнення та розширення класифікації грошових потоків дозволить поглибити аналіз руху грошових коштів, підвищити ефективність управління ними, що, в свою чергу, сприятиме фінансовій стабільності підприємства і прискоренню його розвитку.

Важлива класифікація за вхідними та вихідними грошовими потоками.

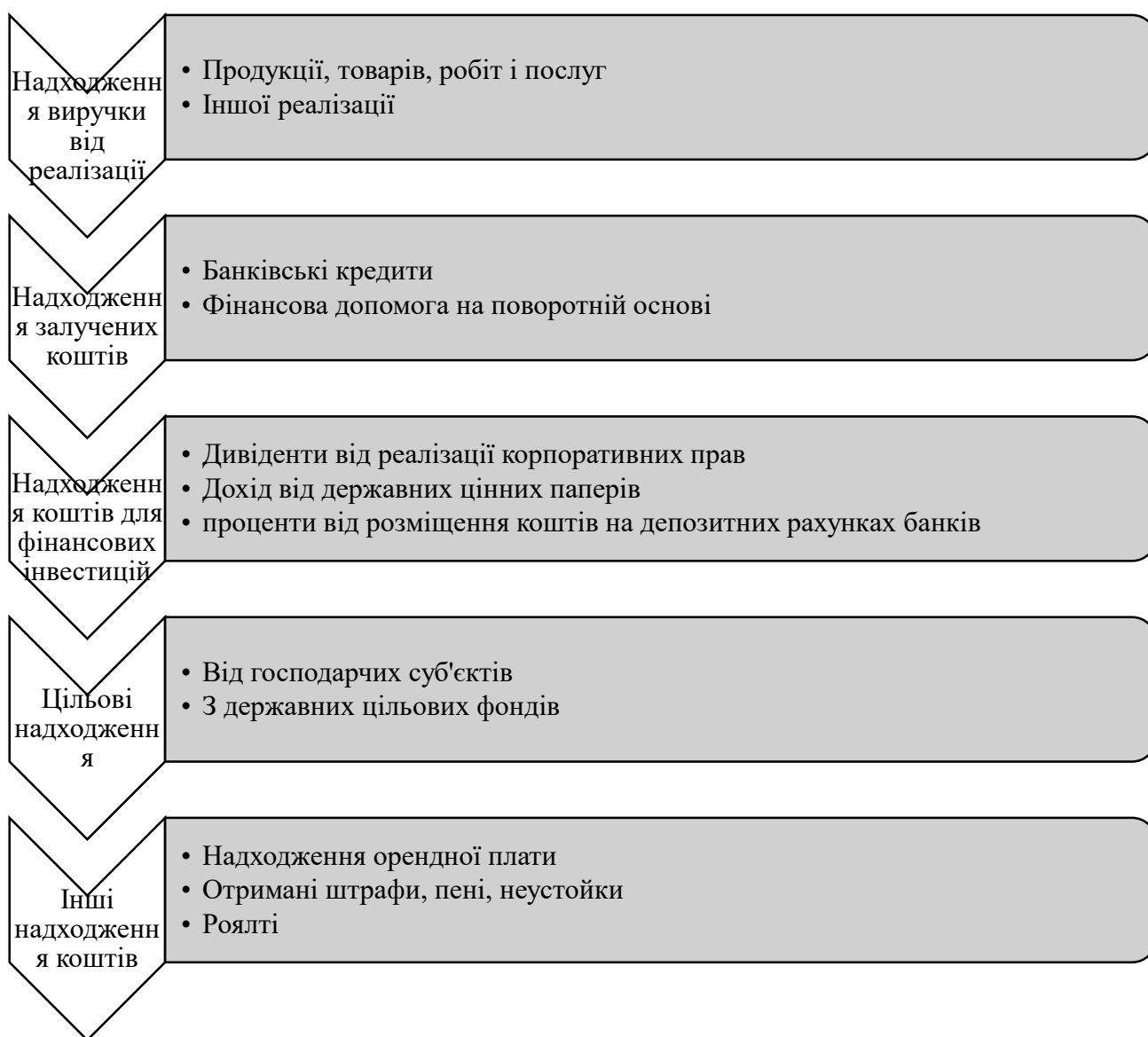

Рисунок 1.2 - Структура вхідних грошових потоків на підприємстві

Вхідні грошові потоки становлять невід'ємну складову загального грошового потоку підприємства, що виникає внаслідок його основної, інвестиційної та фінансової діяльності. У цьому контексті грошові потоки можна класифікувати як такі, що ведуть до збільшення суми доступних фінансових ресурсів у будь-який момент. Найпоширенішими джерелами вхідних грошових потоків є:

1. надходження від реалізації продукції, виконання робіт та надання послуг;
2. кредити від банків;
3. отримання фінансової допомоги ззовні;
4. надходження від випуску корпоративних облігацій тощо.

Вихідний грошовий потік є важливим елементом загальної структури грошових потоків підприємства, оскільки він виникає внаслідок різних видів діяльності. Класифікація грошових потоків як джерел свідчить про те, що рух коштів в рамках конкретного грошового потоку зменшує загальну суму грошових ресурсів та їх еквівалентів, що наявні у компанії на певний момент. Наприклад, до вихідного грошового потоку підприємства можна віднести такі операції:

- оплата рахунків постачальників;
- погашення банківських кредитів;
- виплата дивідендів акціонерам;
- викуп корпоративних облігацій;
- фінансування придбаних основних засобів.

Варто зазначити, що вихідні грошові потоки виконують кілька важливих функцій, зокрема:

- фінансове забезпечення підприємства капіталом, що формується за рахунок вхідних грошових потоків;
- виконання поточних зобов'язань підприємства;
- реалізацію зобов'язань між учасниками господарської діяльності в

рамках укладених договорів.

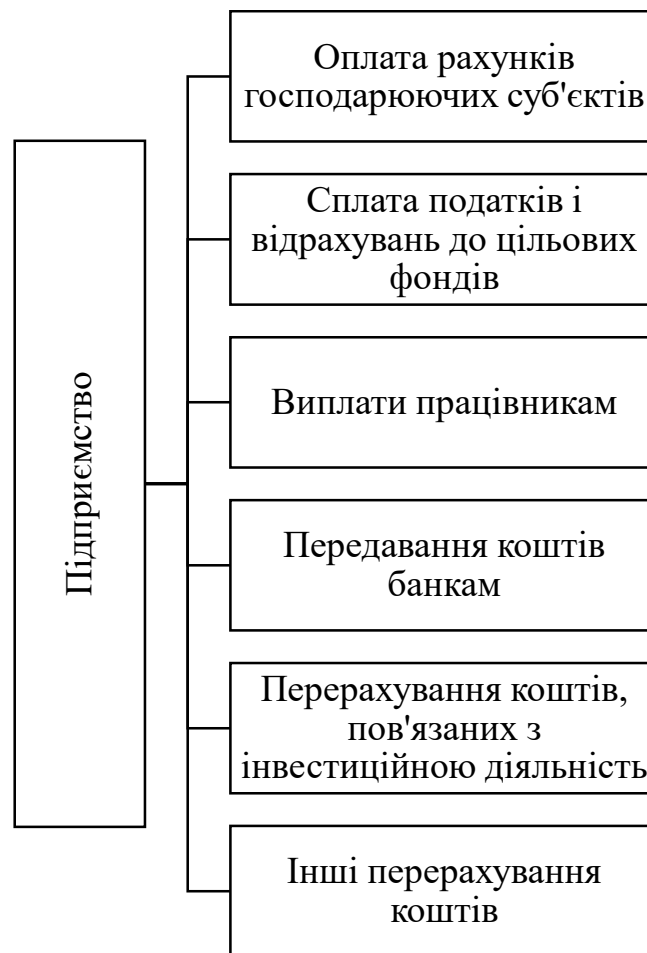

Рис. 1.3. Вихідні грошові потоки підприємства

Абсолютна вартість грошових потоків, хоч і є важливим аспектом руху фінансових коштів, має обмежене практичне застосування. Однак, її кількісна оцінка не викликає значних труднощів: достатньо проаналізувати ключовий документ, який відображає фінансово-економічну операцію, оскільки він містить всю необхідну інформацію. Головною метою такого аналізу є забезпечення інформаційно-технологічної підтримки управлінського фінансового обліку та створення бази для розрахунку часткових і загальних показників платіжних потоків, що в подальшому дозволяє їх детально проаналізувати.

1.2. Роль фінансового управління грошовими потоками у забезпеченні стійкості підприємства

Фінансове управління грошовими потоками є ключовим інструментом забезпечення стійкості підприємства, оскільки саме через ефективне керування рухом фінансових ресурсів забезпечується збалансованість між доходами та витратами, що сприяє стабільній діяльності та фінансовій безпеці. Грошові потоки відображають реальну здатність підприємства генерувати кошти для фінансування поточних операцій, інвестиційних проектів та погашення фінансових зобов'язань, що впливає на його ліквідність, платоспроможність і стійкість у мінливих умовах ринку. Крім того, саме фінансове управління грошовими потоками підприємства виконує важливу стратегічну функцію, від ефективності якої залежить досягнення високих показників у підприємницькій діяльності, збереження конкурентних переваг та забезпечення активного розвитку підприємства [14, с. 108].

Для підприємств, що функціонують в умовах кризи, основною умовою є постійний рух фінансових ресурсів, що дозволяє підтримувати операційну діяльність, виконувати фінансові зобов'язання та забезпечувати соціальну підтримку співробітників [27]. Вивчення та аналіз руху грошових потоків і їхньої динаміки допомагає виявити перевищення доходів над витратами, а також оцінити здатність компанії забезпечувати самофінансування.

Управління грошовими потоками є одним із ключових аспектів фінансової діяльності підприємства, і його ефективна організація має вирішальне значення для поточних показників діяльності та майбутніх темпів зростання суб'єкта господарювання. Основною метою результативного управління грошовими потоками будь-якого підприємства є забезпечення фінансової та економічної стабільності, яка досягається шляхом узгодження та врівноваження обсягів надходжень і витрат фінансових ресурсів підприємства [19, с. 247].

У кризових умовах ключову роль для досягнення бажаних економічних результатів діяльності відіграють своєчасне аналіз фінансового стану підприємства та швидке реагування на виявлені негативні зміни. З цієї причини внутрішня інформація про фінансовий стан підприємства повинна бути важливим компонентом управління його грошовими потоками. Процес управління грошовими потоками має впроваджуватися відповідно до загальної економічної стратегії підприємства і виступати одним із основних інструментів досягнення головної мети підприємницької діяльності — підвищення добробуту власників капіталу шляхом збільшення річного прибутку та зростання ринкової вартості суб'єкта.

Ефективне управління грошовими потоками підприємства є ключовим фактором для прискорення обороту капіталу. Відповідно, фінансова результативність підприємства безпосередньо залежить від якості управління грошовими потоками. На нашу думку, впровадження системи управління грошовими потоками підприємства варто здійснювати поетапно (рис. 1.4).

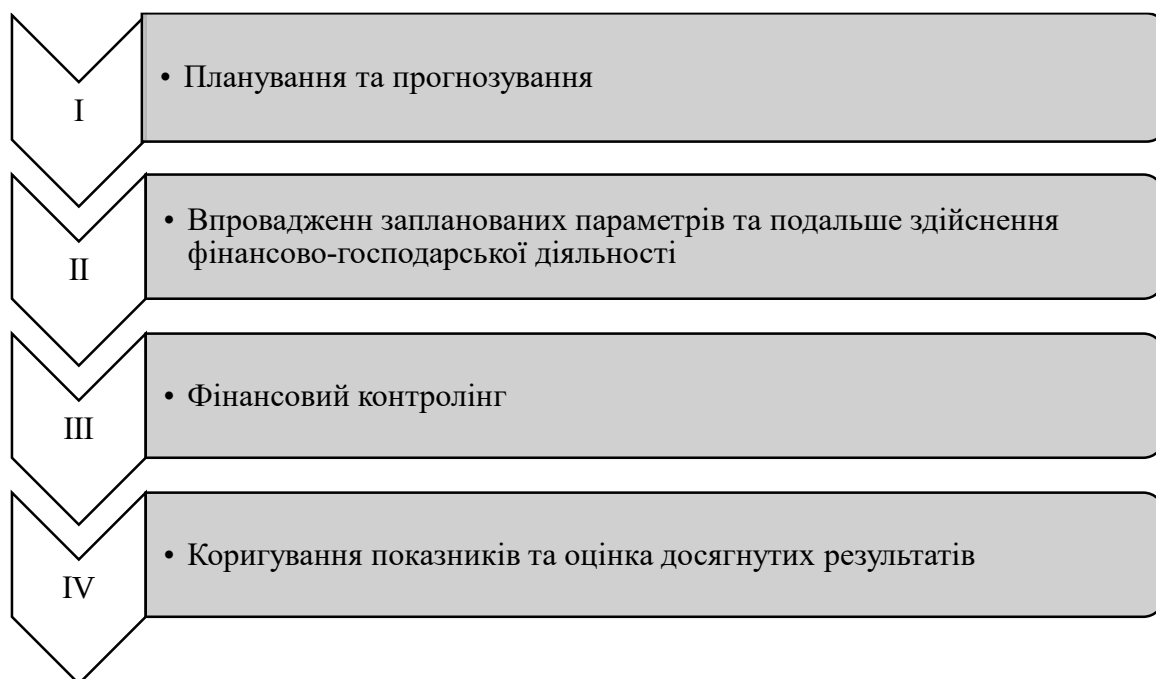

Рис. 1.4. Етапи управління грошовими потоками підприємства

Аналізуючи рис. 1.4, варто зазначити, що планування і прогнозування грошових потоків є складовими внутрішньої системи фінансового планування та прогнозування на підприємстві. Їх застосування забезпечує узгодження обсягів прогнозованих грошових потоків з потребами підприємства у фінансових ресурсах для виконання операційної, інвестиційної та фінансової діяльності [22, с. 416].

На цьому етапі важливим є аналіз грошових потоків за період, що передує звітному (рис. 1.5). Такий аналіз дозволить оцінити величину та середній залишок грошових активів підприємства, а також визначити ефективність їх використання з точки зору підтримки ліквідності та здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання [25, с. 108]. На нашу думку, основна мета прогнозування та планування полягає у розробці ефективного плану надходжень і витрат грошових коштів у межах різних аспектів діяльності підприємства, що забезпечить постійну платоспроможність.

Рис. 1.5. Алгоритм ефективного управління грошовими потоками підприємства

Наступним кроком є реалізація запланованих параметрів та подальше ведення фінансово-господарської діяльності підприємства. На цьому етапі, на нашу думку, доцільно: встановити цінові межі для асортименту продукції; визначити ключові підходи до організації грошових розрахунків з клієнтами; розробити стратегію залучення додаткових фінансових ресурсів для забезпечення операційної діяльності; а також розробляти та впроваджувати заходи для мобілізації фінансових ресурсів, як із внутрішніх, так і зовнішніх джерел фінансування.

Фінансовий контролінг полягає в організації системи контролю за грошовими активами, а також у моніторингу виконання запланованих фінансових показників та дотриманні встановлених норм. Цей процес включає своєчасне виявлення відхилень у розмірах і термінах формування вхідних та вихідних грошових потоків від установлених індикаторів; локалізацію виявлених відхилень і аналіз причин їх виникнення; оперативне повідомлення фінансового менеджера про зафіксовані відхилення; а також обґрунтування і пропозицію варіантів для врахування цих відхилень при прийнятті подальших управлінських рішень, що стосуються управління грошовими потоками підприємства.

Враховуючи динамічність фінансових ресурсів, важливо відзначити, що планові показники можуть не відповідати реальності навіть у короткостроковій перспективі. Тому коригування показників та оцінка досягнутих результатів стають критично важливими елементами системи управління грошовими потоками підприємства. Для проведення таких коригувань фінансові менеджери можуть переглядати цільові (прогнозні та планові) параметри формування грошових потоків; відстрочувати вихідні грошові потоки через пролонгацію заборгованості або реструктуризацію боргів; а також інкасувати відстрочені вхідні грошові потоки [12].

Основою планування грошових потоків є грошові розрахунки, які сприяють підвищенню оборотності активів і капіталу, забезпечують фінансову

стійкість та надають прогностичну інформацію для розвитку. Це також дозволяє здійснювати своєчасні виплати фінансовим партнерам як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Таким чином, грошові потоки тісно пов'язані з ліквідністю, платоспроможністю та фінансовою спроможністю підприємств ефективно здійснювати господарську діяльність. Оптимізація грошових потоків базується на досягненні балансу між позитивними та негативними грошовими потоками. Відсутність цього балансу може призвести до дефіциту або надлишку грошових коштів, що негативно вплине на функціонування підприємства.

Негативні наслідки дефіциту грошових потоків на підприємстві виявляються через зниження ліквідності та платоспроможності, що, в свою чергу, веде до збільшення кредиторської заборгованості, подовження фінансового циклу та зниження ефективності використання капіталу. З іншого боку, надлишок грошових коштів, які не працюють в обороті, призводить до значних альтернативних витрат: тимчасово вільні ресурси втрачають свою реальну вартість, оборотність капіталу сповільнюється через інфляційні процеси, а прості кошти зменшують потенційний дохід, оскільки існує можливість прибуткового інвестування в операційні або інвестиційні проекти. Таким чином, оптимізація грошових потоків є процесом вибору найбільш ефективних форм їх організації на підприємстві, враховуючи специфіку та умови господарської діяльності. Результати цієї оптимізації відображаються в системі планування формування та використання грошових коштів у наступних періодах.

Отже, фінансове управління грошовими потоками є основою для досягнення фінансової стійкості підприємства. Без належного контролю за рухом коштів підприємство ризикує втратити ліквідність, що може призвести до фінансових труднощів або навіть банкрутства. Ефективне управління дозволяє забезпечити фінансову стійкість, що є ключовим фактором довгострокового успіху підприємства.

1.3. Методичні аспекти дослідження формування та використання грошових потоків суб'єкта господарювання

Для ефективного дослідження грошових потоків необхідно враховувати методичні аспекти, які охоплюють основні етапи аналізу та використання різних інструментів фінансового менеджменту (рис. 1.6.)

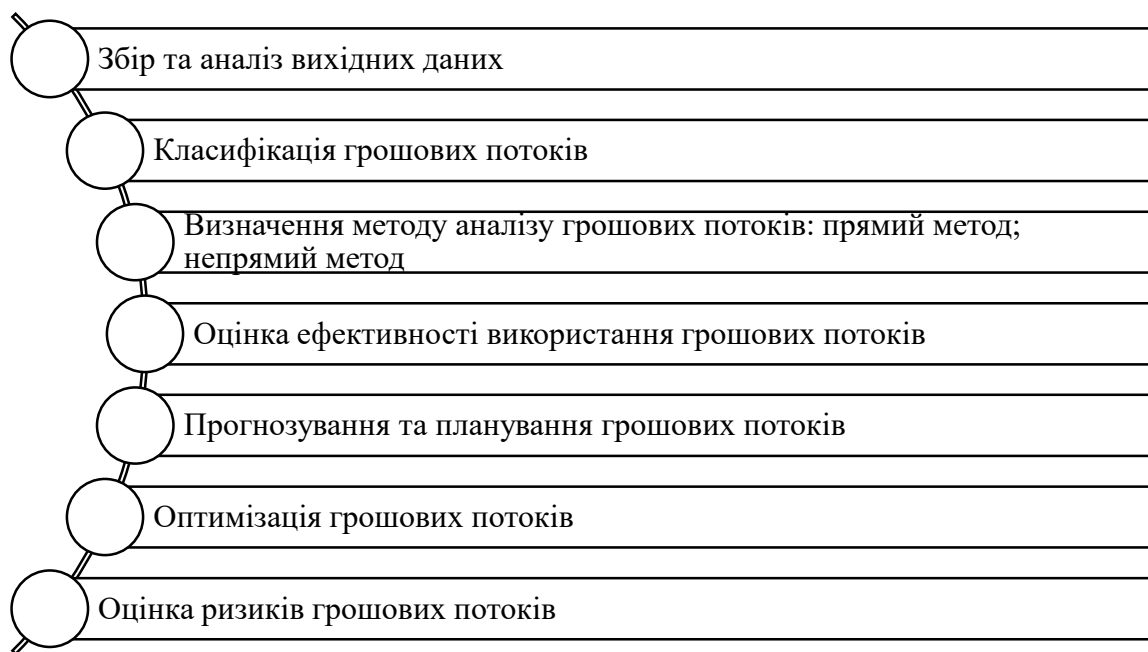

Рис. 1.6. Методичні аспекти дослідження формування та використання грошових потоків підприємства

Перше завдання методичного дослідження полягає у зборі повної інформації про грошові потоки підприємства, включаючи дані бухгалтерської та фінансової звітності, а також операційної діяльності. До джерел даних відносяться:

- ✓ баланс;
- ✓ звіт про фінансові результати;
- ✓ звіт про рух грошових коштів;
- ✓ також управлінська інформація щодо інвестиційної та фінансової

діяльності.

Класифікація грошових потоків. Для більш глибокого аналізу необхідно здійснити класифікацію грошових потоків та чітко розподілити грошові потоки на операційні, інвестиційні та фінансові. Операційні грошові потоки включають кошти, пов'язані з основною діяльністю підприємства, інвестиційні - з придбанням або продажем активів, а фінансові - з кредитуванням або виплатою дивідендів.

До основних методичних підходів до аналізу грошових потоків:

- прямий метод - передбачає відстеження реального руху коштів за конкретними операціями, що дозволяє оцінити фактичний стан ліквідності;
- непрямий метод - базується на коригуванні чистого прибутку шляхом додавання або вилучення негрошових статей (амортизація, зміни у запасах, кредиторська та дебіторська заборгованість).

Дослідження ефективності формування та використання грошових потоків включає оцінку таких показників, як:

- коефіцієнт ліквідності - для визначення здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання;
- коефіцієнт рентабельності - для аналізу того, наскільки ефективно використовуються грошові кошти для створення прибутку;
- коефіцієнт оборотності грошових коштів - для оцінки швидкості обороту грошових потоків у бізнесі.

Одним з важливих методичних аспектів є прогнозування майбутніх грошових потоків, що дає змогу підприємству передбачити можливі фінансові труднощі та забезпечити стійкість грошових потоків. Для цього використовуються різні фінансові моделі, зокрема методи сценарного аналізу та моделювання грошових потоків на основі імовірнісних прогнозів.

В рамках методичного дослідження також необхідно оцінити можливості оптимізації грошових потоків. Це включає такі заходи, як прискорення інкасації

дебіторської заборгованості, оптимізація структури витрат та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Також важливо враховувати ризики, пов'язані з управлінням грошовими потоками, оскільки фінансова діяльність підприємства завжди пов'язана з певними економічними невизначеностями. Основними ризиками є:

- операційний ризик, що виникає внаслідок коливань виручки та витрат, які можуть зменшити надходження грошових коштів;
- кредитний ризик, пов'язаний з несвоєчасною оплатою дебіторської заборгованості контрагентами;
- ліквідний ризик, коли підприємство стикається з труднощами у покритті короткострокових зобов'язань через недостатню кількість ліквідних активів.

Доречно в оцінці ризиків використовувати методи фінансового аналізу, зокрема стрес-тестування, аналіз чутливості та сценарний аналіз, які дозволяють визначити вплив різних ризиків на грошові потоки підприємства.

Сучасні підходи до дослідження грошових потоків передбачають активне використання інформаційних систем і програмного забезпечення, які допомагають автоматизувати процеси збору, аналізу та контролю за рухом коштів. Використання ERP-систем (Enterprise Resource Planning) дозволяє централізувати управління фінансами, спростити доступ до даних, здійснювати моніторинг у реальному часі та приймати оперативні рішення щодо грошових потоків.

Окрім тактичного управління грошовими потоками, важливим є стратегічний підхід, що передбачає довгострокове планування фінансових ресурсів у відповідності до стратегічних цілей підприємства. Стратегічне управління враховує інвестиційні рішення, структуру капіталу, а також потребу у зовнішньому фінансуванні для підтримки зростання компанії. В цьому контексті застосовується методика розрахунку вартості капіталу (WACC), аналіз

віддачі на інвестиції (ROI), а також визначення оптимального рівня фінансування діяльності підприємства з точки зору підтримки позитивного грошового потоку.

Як вже зазначалось, ефективне управління грошовими потоками потребує постійного моніторингу та контролю, що дозволяє виявляти відхилення від запланованих показників і оперативно вживати заходів для коригування грошових потоків. Одним із важливих інструментів контролю є бюджетування грошових потоків, яке допомагає планувати, контролювати та оцінювати фактичні надходження та витрати.

При дослідженні грошових потоків варто також враховувати зовнішні фактори, які можуть вплинути на їх формування та використання. До таких факторів належать економічні умови на ринку, зміни в законодавстві, податкова політика, валютні коливання, а також глобальні економічні кризи чи інші зовнішні загрози. Економетричний аналіз допомагає оцінити вплив цих факторів на діяльність підприємства та вчасно адаптувати фінансову стратегію.

Таким чином, дослідження формування та використання грошових потоків суб'єкта господарювання включає комплексний підхід, який охоплює збір та аналіз даних, класифікацію грошових потоків, оцінку їх ефективності, прогнозування та оптимізацію. Використання сучасних методів та інструментів фінансового менеджменту дозволяє підприємствам більш ефективно управляти своїми грошовими потоками, зменшувати ризики та забезпечувати фінансову стабільність у довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ТЗОВ «МБ КУР'ЄР»

2.1. Аналіз організаційно-економічної діяльності ТзОВ «МБ Кур'єр»

Товариство з обмеженою відповідальністю "МБ Кур'єр" створене у 2007 році та розташоване за адресою: Чернівецька область, місто Чернівці, вулиця Б. Хмельницького, будинок 51.

ЄДРПОУ: 35096640.

Кінцевий бенефіціар – Загайський Роман Богданович.

Статутний капітал – 500 000 грн.

Основний вид діяльності підприємства це надання послуг з перевезення вантажів за допомогою автомобільного транспорту, що охоплює всі види транспортування товарів та матеріалів автомобілями, включаючи як національні, так і міжнародні перевезення. Основна увага зосереджена на ефективному управлінні логістикою, оптимізації маршрутів і зниженні транспортних витрат.

Також займається оптовою торгівлею товарами різних категорій без спеціалізації на певних видах продукції, пропонує широкий асортимент товарів для різних галузей, таких як харчова продукція, будівельні матеріали, електроніка тощо. Основною метою є забезпечення ефективного ланцюга поставок від виробників до роздрібних торговців або кінцевих споживачів.

Надає послуги, які забезпечують функціонування транспортних операцій, зокрема допоміжні послуги на терміналах, вантажно-розвантажувальні роботи, зберігання та обробка вантажів, організація перевезень та інші логістичні послуги, що сприяє оптимізації транспортних процесів і поліпшенню управління ланцюгом постачання.

Окремим видом діяльності є надання поштових і кур'єрських послуг, які не підпадають під регуляцію національних поштових служб (доставка листів, посилок та інших поштових відправлень) з метою – забезпечення швидкої, надійної та зручної доставки для клієнтів, що включає як стандартні, так і

експрес-послуги.

Надає в оренду або лізинг нерухоме майно, як власне, так і орендоване. Окрім оренди приміщень, підприємство надає послуги з управління і обслуговування нерухомості, що включає технічне обслуговування, ремонт і забезпечення експлуатаційної готовності об'єктів.

Надає консультаційні послуги підприємствам з питань управління, комерційної стратегії, організації бізнес-процесів, фінансового планування, маркетингу та розвитку. Метою є підвищення ефективності бізнесу шляхом надання професійних порад та розробки стратегій для оптимізації управління та підвищення конкурентоспроможності.

Є платником ПДВ.

Аналіз фінансового стану ТзОВ "МБ Кур'єр" є необхідним для забезпечення стійкості та ефективного функціонування підприємства. Фінансовий стан підприємства виступає ключовим індикатором його здатності виконувати свої зобов'язання перед кредиторами, партнерами, інвесторами та іншими зацікавленими сторонами. З огляду на це, регулярний і всебічний аналіз дозволяє виявити сильні та слабкі сторони компанії, оцінити її фінансову стабільність, ліквідність, платоспроможність та рівень рентабельності.

Для ТзОВ "МБ Кур'єр" аналіз фінансового стану допомагає визначити, наскільки ефективно використовуються фінансові ресурси підприємства, які джерела фінансування є найоптимальнішими, а також які заходи слід вжити для підвищення фінансової стійкості в умовах ринкових коливань або кризових явищ. Це особливо актуально для підприємств, що діють у секторі логістики, де необхідно забезпечувати стабільність фінансових потоків та мінімізувати ризики, пов'язані з діяльністю.

Аналіз також сприяє підвищенню прозорості фінансових операцій, що є важливим чинником для залучення інвестицій та покращення відносин із партнерами та клієнтами. Крім того, регулярний моніторинг фінансових

показників дозволяє своєчасно виявляти проблемні аспекти та впроваджувати необхідні коригувальні заходи для уникнення загрози фінансової кризи на підприємстві.

Наступним кроком буде проведення аналізу фінансового стану об'єкта дослідження.

Таблиця 2.1 - Динаміка активів ТОВ «МБ Кур'єр» в 2021 - 2023 рр., тис. грн.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		Відносний приріст (відхилення), %		
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022	2023/2021
Нематеріальні активи	0	4,9	1	4,9	-3,9	x	-79,59	x
Основні засоби:	1789,4	1297,8	1 199,8	-491,6	-98	-27,47	-7,55	-32,95
Необоротні активи	1789,4	1302,7	1 200,8	-486,7	-101,9	-27,2	-7,82	-32,89
Запаси	23	16,7	17,8	-6,3	1,1	-27,39	6,59	-22,61
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	20399,9	18727	23406,2	-1 672,9	4 679,2	-8,2	24,99	14,74
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	101,9	324,7	245,7	222,8	-79	218,65	-24,33	141,12
Гроші та їх еквіваленти	64	15,2	108,9	-48,8	93,7	-76,25	616,45	70,16
Оборотні активи	20588,8	19083,6	23775,6	-1 505,2	4 692	-7,31	24,59	15,48
БАЛАНС	22378,2	20386,3	24976,4	-1 991,9	4 590,1	-8,9	22,52	11,61

Аналізуючи таблицю 2.1, бачимо, що у 2022 році з'явилися нематеріальні активи в розмірі 4,9 тис. грн, але в 2023 році їх вартість зменшилася на 3,9 тис. грн (-79,59%) – це свідчить про скорочення інвестицій або втрату частини активів у цій категорії. Відбулось значне скорочення основних засобів у 2022 році (-27,47%), яке продовжилось і в 2023 році (-7,55%), що вказує на відчутне зниження вартості довгострокових активів підприємства, на нашу думку це може бути наслідком амортизації, продажу активів або недостатнього інвестування в

основні засоби. У 2022 році запаси знизилися на 27,39%, однак у 2023 році спостерігалось незначне зростання на 6,59%, тобто відновились обсяги запасів після їхнього скорочення, що свідчить про адаптацію до ринкових умов.

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги незважаючи на спад у 2022 році (-8,2%), у 2023 році значно зросла на 24,99%, що вказує про збільшення відтермінувань платежів або труднощі з отриманням коштів від клієнтів.

Спостерігається значне зменшення грошових коштів у 2022 році на 76,25%, проте в 2023 році відбулося значне зростання на 616,45%, тобто підприємство змогло значно покращити свої грошові потоки у 2023 році.

Оборотні активи зазнали скорочення у 2022 році на 7,31%, але у 2023 році зросли на 24,59%, це свідчить про поступове відновлення активності підприємства та поліпшення фінансової ситуації.

Таблиця 2.2 - Структура активів ТОВ «МБ Кур'єр» в 2021 - 2023 рр., %

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,-		
	2021	2022	2023	2022 / 2021	2023 / 2022	2023 / 2021
Нематеріальні активи	0	0,02	0	0,02	-0,02	0
Основні засоби:	8	6,37	4,8	-1,63	-1,57	-3,2
Необоротні активи	8	6,39	4,81	-1,61	-1,58	-3,19
Запаси	0,1	0,08	0,07	-0,02	-0,01	-0,03
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	91,16	91,86	93,71	0,7	1,85	2,55
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0,46	1,59	0,98	1,13	-0,61	0,52
Гроші та їх еквіваленти	0,29	0,07	0,44	-0,22	0,37	0,15
Оборотні активи	92	93,61	95,19	1,61	1,58	3,19

Структура активів ТзОВ "МБ Кур'єр" демонструє тенденцію до зниження частки необоротних активів і збільшення частки оборотних активів, зокрема дебіторської заборгованості та грошових коштів, що свідчить про перехід компанії до більш гнучкої моделі управління активами, орієнтованої на поточні операційні потреби, водночас зберігаючи контроль над фінансовою ліквідністю. Однак зростання дебіторської заборгованості вимагає підвищеної уваги до ризиків, пов'язаних з погашенням боргів клієнтів.

ТзОВ "МБ Кур'єр" пережив складний 2022 рік, зокрема через скорочення основних засобів, запасів і оборотних активів. Проте у 2023 році компанія демонструє позитивну тенденцію до відновлення, що виражається у зростанні оборотних активів і грошових коштів, що твердить про адаптацію підприємства до нових ринкових умов та ефективне управління ресурсами.

У наступній таблиці проведемо детальний аналіз джерел фінансування, за рахунок яких здійснюється діяльність підприємства, що дозволить не лише зрозуміти, які кошти використовуються для забезпечення операційної та інвестиційної активності, але й оцінити роль кожного джерела у фінансовій стратегії компанії. Особливу увагу буде приділено тому, як підприємство комбінує власні і залучені фінансові ресурси, як ефективно воно управляє зовнішніми джерелами фінансування, такими як кредити, позики, інвестиції. Аналіз допоможе також виявити потенційні ризики, пов'язані з фінансуванням, і надати рекомендації щодо вдосконалення структури фінансових потоків для забезпечення стійкого розвитку, гнучкості та здатності підприємства адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

Таблиця 2.3 - Динаміка джерел фінансування ТОВ «МБ Кур'єр» в 2021 - 2023 рр., тис. грн.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +, –		Відносний приріст (відхилення), %		
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022	2023/ 2021
Зареєстрований (пайовий) капітал	500	500	500	0	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	6048,2	6306,8	6552,3	258,6	245,5	4,28	3,89	8,33
Власний капітал	6548,2	6806,8	7052,3	258,6	245,5	3,95	3,61	7,7
Короткострокові кредити банків	3685,9	3586,2	3332,5	-99,7	-253,7	-2,7	-7,07	-9,59
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	7825,2	4541,2	6801,6	-3284	2260,4	-41,97	49,78	-13,08
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	40,7	0	0	-40,7	0	-100	x	-100
Інші поточні зобов'язання	4 278,2	5 452,1	7790	1173,9	2337,9	27,44	42,88	82,09
Поточні зобов'язання і забезпечення	15830	13579,5	17924,1	-2250,5	4344,6	-14,22	31,99	13,23
Баланс	22378,2	20386,3	24976,4	-1991,9	4590,1	-8,9	22,52	11,61

Протягом трьох років капітал залишався незмінним на рівні 500 тис. грн., що свідчить про відсутність змін у структурі статутного капіталу підприємства, що вказує на стабільність в інвестиційній стратегії або небажання залучати додаткові вкладення через випуск нових пайових часток.

Спостерігається стабільне зростання нерозподіленого прибутку. У 2022 році нерозподілений прибуток зріс на 4,28%, а в 2023 році - ще на 3,89%. У загальному підсумку за період 2021-2023 років нерозподілений прибуток

збільшився на 8,33%. Це свідчить про те, що підприємство не лише генерує прибуток, але й реінвестує його, сприяючи зростанню власного капіталу, який зріс на 7,7 % за період 2021-2023 років. Як висновок – ТзОВ «МБ Кур'єр» покращує свою фінансову незалежність і зменшує залежність від зовнішнього фінансування.

Короткострокові кредити у 2022 році зменшились на 2,7%, а в 2023 - ще на 7,07%. У загальному підсумку за 2021-2023 роки скорочення становить 9,59%. Це твердить, що підприємство поступово зменшує свою залежність від банківських кредитів, можливо, через збільшення власних фінансових ресурсів або зниження потреби в зовнішньому фінансуванні.

Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги демонструє значні коливання: у 2022 році кредиторська заборгованість знизилась на 41,97%, що могло бути результатом сплати боргів або оптимізації процесів закупівель. Проте у 2023 році вона знову зросла на 49,78%, що вказує на збільшення обсягів закупівель або послуг у цьому році.

У 2022 році зник показник «поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці», що означає повну сплату заборгованості з оплати праці.

Загальні поточні зобов'язання підприємства в 2022 році скоротились на 14,22%, але в 2023 році знову зросли на 31,99%, тобто відбувається циклічність фінансових потреб суб'єкта, коли після скорочення зобов'язань у 2022 році відбулося значне їх збільшення в 2023 році.

Загальний баланс активів у 2022 році знизився на 8,9%, але в 2023 році відбулося суттєве зростання на 22,52%, що свідчить про покращення фінансового стану підприємства.

Отже, ТОВ "МБ Кур'єр" демонструє стабільність у зростанні власного капіталу та нерозподіленого прибутку, що свідчить про позитивну динаміку розвитку та зростання фінансової незалежності. Проте значні коливання у

поточних зобов'язаннях та кредиторській заборгованості свідчать про певну нестабільність у фінансових операціях підприємства, що може бути пов'язано з коливаннями обсягів діяльності або ринковими умовами. Зниження залежності від банківських кредитів і зростання власних фінансових ресурсів є позитивним фактором, проте компанії слід звернути увагу на управління поточними зобов'язаннями для підтримки фінансової стійкості в довгостроковій перспективі.

Дослідження фінансових результатів підприємства є важливою складовою економічного аналізу, що дає можливість оцінити ефективність його діяльності, виявити основні тенденції та напрямки розвитку, а також визначити потенційні ризики та можливості для оптимізації фінансових показників.

Таблиця 2.4 - Динаміка фінансових результатів ТОВ «МБ Кур'єр» в 2021 - 2023 рр., тис. грн.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,—		Відносний приріст (відхилення), %		
	2021	2022	2023	2022 / 2021	2023 / 2022	2022 / 2021	2023 / 2022	2023 / 2021
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	50925,8	28109,6	35361,1	-22 816,2	7 251,5	-44,8	25,8	-30,56
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	49267,1	26049,1	33687,4	-23 218	7 638,3	-47,13	29,32	-31,62
Валовий прибуток (збиток)	1 658,7	2 060,5	1 673,7	401,8	-386,8	24,22	-18,77	0,9
Інші операційні доходи	6,2	283	560,3	276,8	277,3	4 464,52	97,99	8 937,1

Інші операційні витрати	1 297	2 028,1	1 591,3	731,1	-436,8	56,37	-21,54	22,69
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	367,9	315,4	642,7	-52,5	327,3	-14,27	103,77	74,69
Інші доходи	0	0	9,5	0	9,5	x	x	x
Інші витрати	0	0	352,8	0	352,8	x	x	x
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	367,9	315,4	299,4	-52,5	-16	-14,27	-5,07	-18,62
Витрати (дохід) з податку на прибуток	65	56,8	53,9	-8,2	-2,9	-12,62	-5,11	-17,08
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	296,2	258,59	245,49	-37,61	-13,1	-12,7	-5,07	-17,12

У 2022 році чистий дохід від реалізації продукції знизився на 44,8% порівняно з 2021 роком. Проте у 2023 році спостерігається певне покращення, зростання на 25,8%, але це не змогло компенсувати загальне зниження у порівнянні з 2021 роком (-30,56%).

Спостерігається схожа тенденція із собівартістю продукції – у 2022 році відбулося значне зниження на 47,13%, а у 2023 році підвищення на 29,32%. Однак, загальне зниження собівартості у порівнянні з 2021 роком становило 31,62%.

У 2022 році валовий прибуток зріс на 24,22%, але у 2023 році він знизився на 18,77%, що призвело до фактично стагнаційної динаміки із мінімальним

приростом у порівнянні з 2021 роком (0,9%).

Відмічається значний ріст інших операційних доходів, що свідчить про покращення додаткових джерел прибутку. У 2022 році приріст становив 4 464,52%, а у 2023 – ще 97,99%. Це є важливим чинником, який частково компенсував падіння основних операційних доходів.

Інші операційні витрати суттєво збільшились у 2022 році на 56,37%, але в 2023 році зменшились на 21,54%, що є позитивним сигналом для загального фінансового стану підприємства.

Незважаючи на коливання виручки і витрат, фінансовий результат від операційної діяльності у 2023 році показав зростання на 103,77% порівняно з 2022 роком, отже покращується операційна ефективність підприємства.

У 2022 році фінансовий результат до оподаткування знизився на 14,27%, а у 2023 році – на 5,07%. Загальне зниження у порівнянні з 2021 роком склало 18,62%.

У підсумку, чистий фінансовий результат підприємства знижувався протягом трьох років, із падінням на 12,7% у 2022 році та ще на 5,07% у 2023 році, що призвело до загального зменшення прибутку на 17,12% порівняно з 2021 роком.

Провівши аналіз фінансових результатів, слід відмітити, що фінансові результати ТзОВ «МБ Кур'єр» за 2021-2023 рр. демонструють складну ситуацію із коливанням ключових показників. Основний дохід від реалізації суттєво знизився у 2022 році, але у 2023 році спостерігалось покращення, хоча і не достатнє для повернення до рівня 2021 року. Валовий прибуток залишився майже на тому ж рівні, тоді як інші операційні доходи зросли, що є позитивною тенденцією. Однак, чистий прибуток продовжував зменшуватися, що вказує на необхідність подальших оптимізаційних заходів для підвищення рентабельності підприємства.

Визначення ліквідності підприємства є важливим елементом його

фінансового аналізу, оскільки ліквідність показує здатність компанії своєчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання. Вона відображає, наскільки ефективно підприємство може перетворювати свої активи в грошові кошти для покриття поточних боргів, що є важливим індикатором його фінансової стійкості.

Оцінка ліквідності дозволяє не лише виявити здатність підприємства уникнути фінансових труднощів у короткостроковій перспективі, але й допомагає керівництву планувати оптимальне використання активів. Показники ліквідності (як-от коефіцієнт покриття, швидка ліквідність, абсолютна ліквідність) дають можливість проаналізувати фінансову структуру підприємства, співвідношення між його активами та зобов'язаннями, що дозволяє виявити потенційні проблеми та вчасно приймати рішення щодо залучення додаткових ресурсів чи зменшення боргового навантаження.

У таблиці 2.5 проведемо аналіз показників ліквідності ТЗОВ «МБ Кур'єр».

Таблиця 2.5 - Динаміка показників ліквідності ТОВ «МБ Кур'єр» в 2021 - 2023 рр.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +, –			
	2021	2022	2023	2022 2021	/ 2023 2022	/ 2023 2021	/
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1,3	1,41	1,33	0,11	-0,08	0,03	
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,3	1,4	1,33	0,1	-0,07	0,03	
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	2,61	4,2	3,48	1,59	-0,72	0,87	

Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) показує, як підприємство здатне покрити свої короткострокові зобов'язання оборотними активами. У 2021 році цей показник складав 1,3, в 2022 році він зріс до 1,41 (+0,11), що свідчить про покращення ліквідності. Проте в 2023 році відбулося незначне зниження до

1,33 (-0,08), що все ж свідчить про задовільний рівень покриття боргів, адже показник залишився вище одиниці.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, який відображає здатність підприємства покривати короткострокові зобов'язання найбільш ліквідними активами (без врахування запасів), демонструє схожу динаміку. У 2021 році він складав 1,3, у 2022 році підвищився до 1,4 (+0,1), але в 2023 році знизився до 1,33 (-0,07). Хоча показник трохи знизився, він залишився на стабільному рівні, що дозволяє підприємству покривати свої зобов'язання швидко реалізованими активами.

Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості відображає здатність підприємства покривати свої зобов'язання за рахунок дебіторської заборгованості. У 2021 році цей показник складав 2,61, що свідчить про значно більший обсяг дебіторської заборгованості у порівнянні з кредиторською. У 2022 році відбулося значне зростання до 4,2 (+1,59), що є позитивним сигналом. Проте у 2023 році показник знизився до 3,48 (-0,72), що свідчить про зменшення переваги дебіторської заборгованості над кредиторською, але все ще показує достатній рівень ліквідності.

Таким чином, показники ліквідності ТОВ «МБ Кур'єр» у 2021–2023 роках демонструють стабільний фінансовий стан компанії. Незважаючи на незначне зниження у 2023 році, коефіцієнти ліквідності залишаються на задовільному рівні, що свідчить про здатність компанії своєчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання.

Фінансова стійкість для підприємства є показником, що визначає його здатність ефективно функціонувати в довгостроковій перспективі та протистояти можливим кризовим явищам, а також відображає рівень забезпеченості компанії власними фінансовими ресурсами, її здатність самостійно фінансувати свою діяльність без залучення надмірних зовнішніх позик, а також адаптуватися до змін ринкової кон'юнктури.

Для забезпечення фінансової стійкості важливо досягати оптимального

співвідношення між власним капіталом і залученими коштами, що дозволяє підтримувати баланс між ліквідністю, рентабельністю та ризиками. Це сприяє зменшенню залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування та забезпечує гнучкість в управлінні фінансовими потоками.

Крім того, фінансова стійкість дозволяє підприємству залучати інвестиції на вигідних умовах, підвищувати його кредитоспроможність, що є важливим для реалізації стратегічних проектів і розширення бізнесу. Підприємства з високим рівнем фінансової стійкості мають більше шансів успішно подолати періоди економічних нестабільностей, зберегти свою конкурентоспроможність і залишатися на ринку тривалий час.

Тому у таблиці 2.6 здійснимо аналіз фінансової стійкості.

Таблиця 2.6 - Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «МБ Кур'єр» в 2021 - 2023 рр.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +, –			
	2021	2022	2023	2022 2021	2023 2022	2023 2021	
Власні обігові кошти, тис. грн.	4758,8	5504,1	5851,5	745,3	347,4	1092,7	
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,23	0,29	0,25	0,06	-0,04	0,02	
Маневреність власних оборотних коштів	0,01	0	0,02	-0,01	0,02	0,01	
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами запасів	206,9	329,59	328,74	122,69	-0,85	121,84	
Коефіцієнт фінансової автономії	0,29	0,33	0,28	0,04	-0,05	-0,01	
Коефіцієнт фінансової залежності	3,42	2,99	3,54	-0,43	0,55	0,12	
Коефіцієнт фінансового левериджу	2,42	1,99	2,54	-0,43	0,55	0,12	

Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,73	0,81	0,83	0,08	0,02	0,1
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	1	1	1	0	0	0
Коефіцієнт фінансової стійкості (покриття інвестицій)	0,29	0,33	0,28	0,04	-0,05	-0,01
Коефіцієнт мобільності активів	11,51	14,65	19,8	3,14	5,15	8,29

Власні обігові кошти зросли з 4758,8 тис. грн у 2021 році до 5851,5 тис. грн у 2023 році, що свідчить про позитивну тенденцію до збільшення власних ресурсів.

Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами зріс у 2022 році, але знизився в 2023, що може свідчити про певне зменшення фінансової стійкості на кінець періоду.

Коефіцієнт фінансової автономії також спочатку зростав до 2022 року, але в 2023 знизився, що свідчить про збільшення залежності підприємства від зовнішніх фінансових джерел.

Коефіцієнт мобільності активів показав значне збільшення, що вказує на підвищення здатності підприємства ефективно використовувати свої активи.

Загалом, фінансові показники ТОВ «МБ Кур'єр» демонструють змішані тенденції, із деяким покращенням у сфері обігових коштів і мобільності активів, але водночас спостерігається збільшення фінансової залежності й левериджу, що може вимагати підвищеної уваги до управління боргом і ліквідністю.

Наступним етапом стане розрахунок показників ділової активності, яка відіграє вирішальну роль у комплексному оцінюванні ефективності операційної діяльності підприємства та його здатності генерувати стабільний прибуток. Ділова активність відображає економічну динаміку компанії та характеризується такими ключовими показниками, як оборотність активів, оборотність дебіторської та кредиторської заборгованості, середній термін погашення зобов'язань, а також обсяг продажів на одиницю активів.

Ці показники є важливими індикаторами фінансової стабільності та управлінської ефективності, оскільки вони дозволяють оцінити, наскільки швидко підприємство здатне перетворювати свої активи в грошові кошти, забезпечуючи оптимальний рівень ліквідності. Оборотність активів, зокрема, визначає, наскільки ефективно підприємство використовує наявні ресурси для досягнення фінансових результатів, тобто, як часто активи беруть участь у створенні доходу за певний період. Висока оборотність свідчить про ефективне використання активів і продуктивність операційної діяльності.

Комплексний аналіз показників ділової активності надає підприємству змогу виявити свої сильні сторони, зокрема у сфері управління активами та ефективності використання оборотних коштів. Одночасно такий аналіз допоможе виявити потенційні проблемні ділянки, які потребують вдосконалення, наприклад, у сфері оптимізації дебіторської заборгованості чи скорочення термінів погашення кредиторських зобов'язань. В цілому, детальний розрахунок показників ділової активності дозволяє зробити обґрунтовані висновки щодо ефективності управлінських рішень і сприяє розробці подальших стратегій розвитку підприємства.

Таблиця 2.7 - Показники ділової активності ТзОВ «МБ Кур'єр» (показники оборотності)

Показники	Рік		Абсолютний приріст (відхилення), +,–
	2022	2023	2023 / 2022
Оборотність власного капіталу, обороти	4,21	5,1	0,89
Оборотність активів, коефіцієнт трансформації, обороти	1,31	1,56	0,25
Фондовіддача, обороти	18,21	28,32	10,11

Коефіцієнт оборотності оборотних активів, обороти	1,42	1,65	0,23
Період одного обороту оборотних активів, днів	254,04	218,17	-35,87
Коефіцієнт оборотності запасів, обороти	1312,3	1952,89	640,59
Період одного обороту запасів, днів	0,27	0,18	-0,09
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, обороти	1,42	1,66	0,24
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	253,28	217,38	-35,9
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, обороти	4,2	5,94	1,74
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	85,73	60,61	-25,12
Період операційного циклу, днів	253,56	217,56	-36
Період фінансового циклу, днів	167,82	156,95	-10,87

Загальний аналіз показників ділової активності ТОВ «МБ Кур'єр» за 2022-2023 роки свідчить про позитивні зміни у багатьох ключових аспектах операційної діяльності підприємства. Оборотність власного капіталу зросла на 0,89 оборотів, що вказує на підвищення ефективності використання власних фінансових ресурсів. Також відбулося збільшення коефіцієнта оборотності активів на 0,25 обороти, що свідчить про прискорення трансформації активів у доходи підприємства.

Особливо значне зростання продемонстрував показник фондівдачі, який збільшився на 10,11 обороти, що вказує на суттєве підвищення ефективності використання основних засобів. Крім того, покращились показники оборотності оборотних активів та запасів, які зросли відповідно на 0,23 і 640,59 обороти, що свідчить про більш швидкий оборот ресурсів і оптимізацію їх використання.

Період одного обороту оборотних активів та запасів скоротився, що свідчить про підвищення ефективності управління ресурсами. Зменшення терміну погашення дебіторської заборгованості на 35,9 днів свідчить про покращення грошових потоків та зменшення кредитних ризиків. Скорочення

періоду погашення кредиторської заборгованості на 25,12 днів свідчить про покращення умов розрахунків з постачальниками.

Загалом, скорочення періодів операційного та фінансового циклів вказує на те, що ТОВ «МБ Кур'єр» працює більш ефективно, що сприяє покращенню загальної ліквідності та фінансової стабільності підприємства.

Завершальним етапом аналізу фінансового стану підприємства є визначення показників рентабельності, адже саме ці показники дозволяють оцінити ефективність діяльності підприємства з точки зору прибутковості. Рентабельність відображає здатність підприємства генерувати прибуток на одиницю вкладених ресурсів, що є ключовим фактором для оцінки його фінансового стану та стійкості.

Аналіз показників рентабельності дозволяє не лише зрозуміти, наскільки успішно підприємство управляє своїми витратами та ресурсами, але й визначити ефективність використання активів, власного капіталу та інвестицій. Рентабельність є основним орієнтиром для потенційних інвесторів та кредиторів, оскільки вона показує здатність підприємства отримувати доходи і забезпечувати стабільний розвиток. Високі показники рентабельності свідчать про конкурентоспроможність підприємства, його ефективне управління та перспективи зростання на ринку.

Таблиця 2.8 - Динаміка показників рентабельності (збитковості) ТзОВ «МБ Кур'єр»

Показники	Рік		Абсолютний приріст (відхилення), +,–
	2022	2023	2023 / 2022
Рентабельність (пасивів) активів, %	1,48	1,32	-0,16
Рентабельність власного капіталу, %	3,87	3,54	-0,33
Рентабельність виробничих фондів, %	16,75	19,66	2,91

Рентабельність продажів за валовим прибутком (валова маржа), %	7,33	4,73	-2,6
Операційна рентабельність витрат, %	1,12	1,82	0,7
Коефіцієнт реінвестування, %	100	100	0
Коефіцієнт стійкості економічного зростання, %	3,8	3,48	-0,32
Період окупності активів	82,69	92,39	9,7
Період окупності власного капіталу	25,82	28,23	2,41

Аналіз динаміки показників рентабельності ТОВ «МБ Кур'єр» за 2022-2023 роки демонструє змішані тенденції у фінансових результатах. Зокрема, рентабельність активів знизилася на 0,16%, а рентабельність власного капіталу – на 0,33%, що свідчить про деяке зменшення ефективності використання ресурсів підприємства.

Проте рентабельність виробничих фондів зросла на 2,91%, що відображає покращення в управлінні виробничими активами та їх здатність генерувати прибуток. Водночас валова маржа за результатами продажів скоротилася на 2,6%, що може свідчити про зростання витрат або зниження прибутковості від операційної діяльності.

Позитивним моментом є зростання операційної рентабельності витрат на 0,7%, що свідчить про підвищення ефективності управління витратами підприємства. Проте такі показники, як коефіцієнт стійкості економічного зростання, також показують невелике зниження на 0,32%, що вказує на потребу у вдосконаленні стратегій розвитку.

Загалом, дані таблиці вказують на необхідність подальшого посилення фінансової стратегії підприємства, зокрема через покращення управління продажами та підвищення ефективності використання активів і капіталу.

2.2. Формування фінансових ресурсів підприємства

Формування фінансових ресурсів ТзОВ "МБ Кур'єр" охоплює процес залучення та використання грошових коштів підприємства для забезпечення його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Для оцінки ефективності фінансового менеджменту підприємства необхідно розглянути основні грошові потоки, які можна поділити на вхідні та вихідні.

До вхідних грошових потоків ТзОВ "МБ Кур'єр" належать кілька ключових джерел, які забезпечують фінансову стабільність і підтримують операційну діяльність компанії. Основним складником є чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг, що є визначальним показником ефективності комерційної діяльності. Цей дохід відображає результати основної діяльності підприємства та є важливим чинником формування загального прибутку.

Крім того, важливу роль у структурі вхідних потоків відіграють інші операційні доходи, які можуть включати надходження від оренди майна, відшкодування витрат, комісійні доходи тощо. Ці доходи сприяють диверсифікації джерел фінансування і зменшенню залежності від одного сегмента бізнесу.

Інші доходи, які можуть включати фінансові надходження від інвестицій, дивіденди, доходи від продажу активів чи інші випадкові доходи, також становлять важливу частину фінансового потоку підприємства. Вони забезпечують додаткові ресурси для розвитку та можуть бути використані для інвестування у нові проекти або покриття непередбачених витрат.

На основі даних табл. 2.9 і рис. 2.1 можна проаналізувати динаміку та структуру цих потоків, що дозволяє визначити найефективніші джерела доходів і оптимізувати стратегію управління фінансами. Такий підхід сприяє забезпеченню фінансової стійкості та підвищенню загальної рентабельності підприємства.

Таблиця 2.9 - Вхідні грошові потоки ТзОВ "МБ Кур'єр" за 2021-2023 роки,
тис.грн

Показник	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення (2023/2022)
Чистий дохід від реалізації продукції	50925,8	28109,6	35361,1	+7 251,5
Інші операційні доходи	6,2	283	560,3	+277,3
Інші доходи	0	0	9,5	+9,5
Короткострокові кредити банків	3 685,9	3 586,2	3 332,5	-253,7
Всього	54617,9	31978,8	39253,9	+7 275,1

Для ТзОВ "МБ Кур'єр" важливим джерелом вхідних потоків є чистий дохід від реалізації продукції, який у 2023 році склав 35 361,1 тис. грн, що на 7 251,5 тис. грн більше порівняно з 2022 роком.

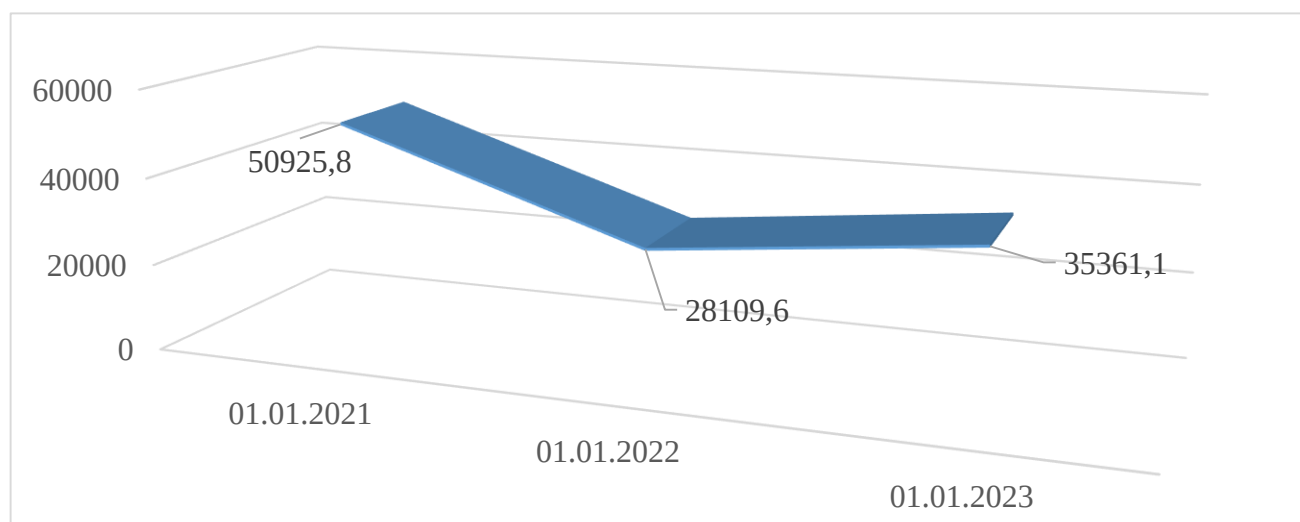

Рис. 2.1. Чистий дохід від реалізації, тис.грн

Короткострокові кредити банків відіграють важливу роль як вхідний грошовий потік для підприємства, зокрема для ТзОВ "МБ Кур'єр", які

забезпечують підприємство необхідними фінансовими ресурсами для підтримки поточної діяльності, покриття тимчасових касових розривів та фінансування короткострокових потреб, таких як закупівля сировини, оплата праці, сплата податків тощо.

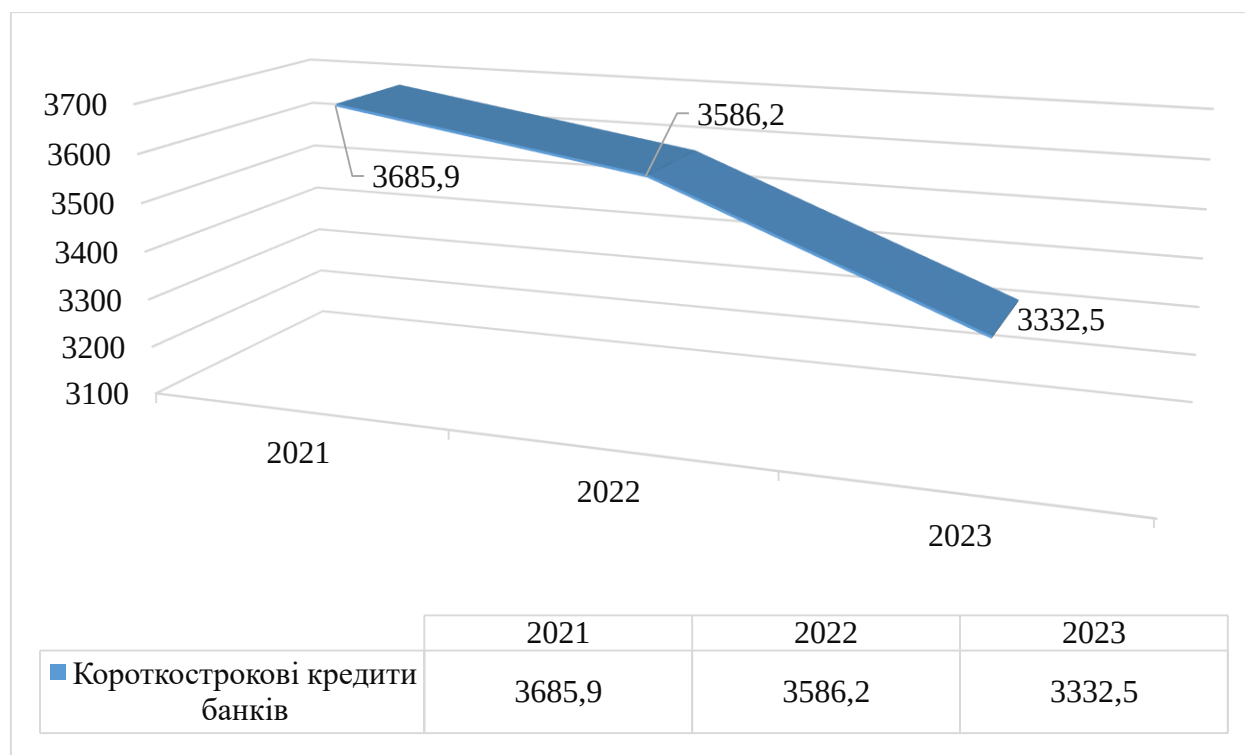

Рис. 2.2. Короткострокові кредити банків у 2023 році, тис.грн

У період 2021-2023 років, ТзОВ "МБ Кур'єр" активно використовувало короткострокові кредити для фінансування своїх операційних потреб. Так, у 2021 році обсяг отриманих кредитів склав 3 685,9 тис. грн, у 2022 році — 3 586,2 тис. грн, а в 2023 році — 3 332,5 тис. грн. Хоча протягом цих трьох років спостерігається поступове зниження залучених кредитних ресурсів (зменшення на 99,7 тис. грн у 2022 році та на 253,7 тис. грн у 2023 році порівняно з попереднім роком), кредити все ще залишаються важливим джерелом фінансування для покриття поточних потреб підприємства.

Зниження обсягу кредитних залучень може свідчити про те, що

підприємство поступово знижує свою залежність від зовнішнього фінансування або вдосконалює внутрішні механізми управління грошовими потоками, що дозволяє ефективніше управляти наявними ресурсами. Водночас, цей процес повинен бути збалансованим, щоб підприємство не відчувало нестачі коштів для забезпечення безперервності своєї діяльності.

Короткострокові кредити банків є вхідним грошовим потоком для ТзОВ "МБ Кур'єр," оскільки вони забезпечують фінансування операційної діяльності. Хоча спостерігається тенденція до зменшення обсягу залучених кредитів, важливо підтримувати ефективне управління фінансовими ресурсами, аби уникнути дефіциту обігових коштів та забезпечити фінансову стабільність підприємства.

Щодо вихідних грошових потоків, то слід зазначити, що вони представляють собою грошові витрати підприємства, спрямовані на забезпечення його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності

У таблиці 2.10 зобразимо вихідні грошові потоки ТзОВ "МБ Кур'єр" за 2021-2023 роки, а на рисунку 2.3 – структуру у 2023 році.

Таблиця 2.10 - Вихідні грошові потоки ТзОВ "МБ Кур'єр" за 2021-2023 роки, тис.грн

Показник	2021	2022	2023	Відхилення, +/-
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	7825,2	4541,2	6801,6	-3284
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	40,7	0	0	-40,7
Інші поточні зобов'язання	4 278,2	5 452,1	7790	1173,9
Поточні зобов'язання і забезпечення	15830	13579,5	17924,1	-2250,5

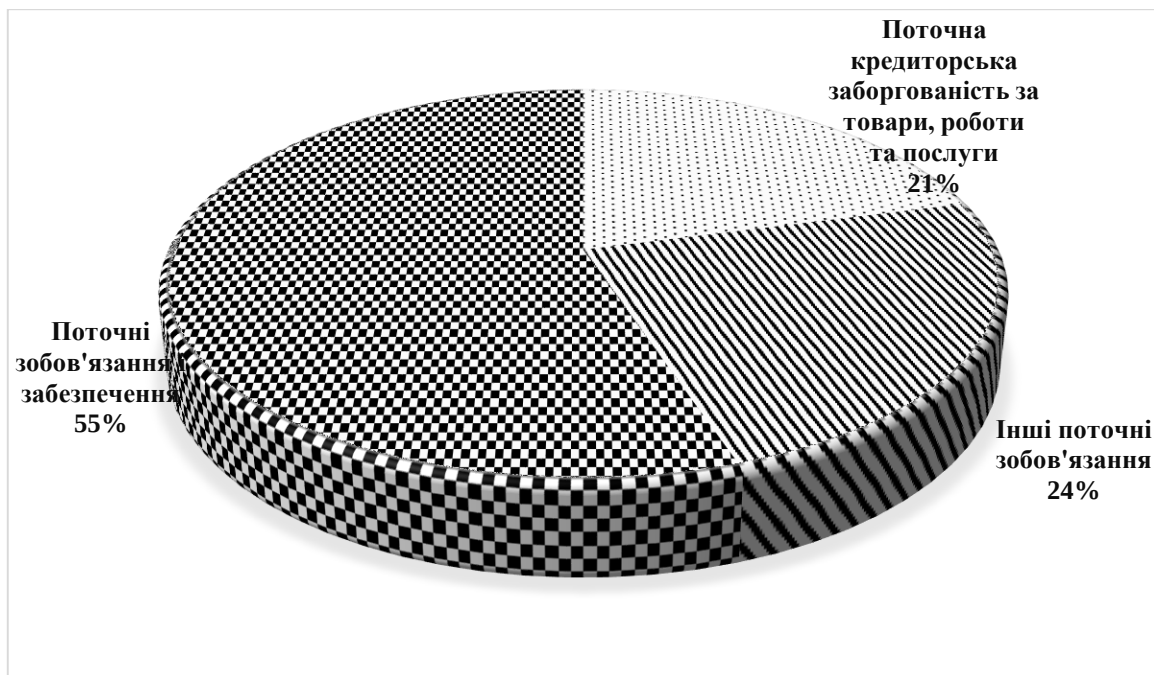

Рис. 2.3. Структура вихідних грошових потоків у 2023 році, %

Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги зменшувалась у 2022 році, однак значно зросла в 2023 році на 49,78%, що свідчить про збільшення витрат на закупівлю матеріалів та послуг.

Оплата праці повністю зникла з витрат з 2022 року, що може свідчити про реорганізацію структури витрат або зміну підходу до оплати праці.

Інші поточні зобов'язання стабільно зростали, що відображає збільшення витрат на обслуговування зобов'язань.

Співвідношення між вхідними та вихідними грошовими потоками ТзОВ "МБ Кур'єр" свідчить про загальну стабільність фінансового стану підприємства. Хоча вхідні грошові потоки, такі як власний капітал та короткострокові кредити, не демонстрували значного приросту, наявність зростаючого нерозподіленого прибутку забезпечує фінансову підтримку підприємства. Водночас, суттєве збільшення вихідних потоків, особливо кредиторської заборгованості, вказує на необхідність оптимізації витрат для збереження ліквідності та фінансової стійкості у майбутньому.

2.3. Фактори, що впливають на обсяги та структуру грошових потоків підприємства

Формування, рух і структура грошових потоків підприємства є складними процесами, що залежать від численних внутрішніх і зовнішніх факторів. Ці фактори безпосередньо впливають на ефективність управління фінансовими ресурсами та забезпечують загальну економічну стабільність суб'єкта господарювання. Основні чинники, які визначають обсяги та структуру грошових потоків підприємства, можна умовно поділити на три ключові групи (рис. 2.4).

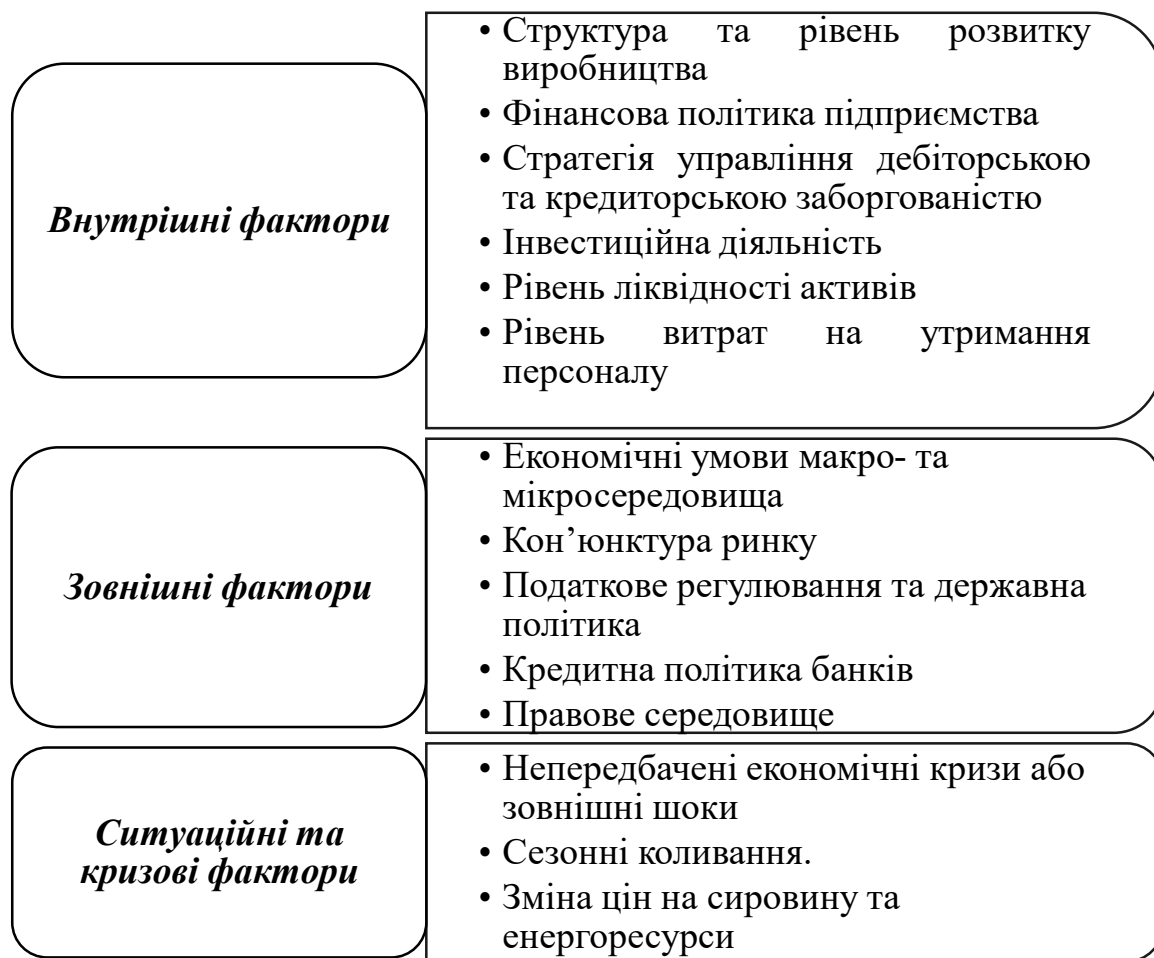

Рис. 2.4. Основні фактори, що впливають на обсяги та структуру грошових потоків підприємства

Формування, рух і структура грошових потоків підприємства залежать від численних внутрішніх та зовнішніх факторів, які впливають на управління фінансовими ресурсами та загальну економічну стабільність. Внутрішні фактори включають структуру та рівень розвитку виробництва, оскільки зміни в обсягах випуску продукції, наявність нових видів продукції, зміна асортименту та ступінь диверсифікації впливають на вхідні та вихідні грошові потоки. Фінансова політика підприємства також відіграє важливу роль, адже рішення щодо реінвестування прибутку чи розподілу дивідендів безпосередньо впливають на грошові надходження та витрати. Ефективне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю дозволяє оптимізувати рух грошових коштів, зменшуючи затримки надходжень та контроль витрат. Інвестиційна діяльність, що включає залучення нових інвестицій, модернізацію обладнання, впровадження нових технологій, формує обсяги капітальних витрат. Рівень ліквідності активів визначає можливість швидкого перетворення активів у грошову форму, що впливає на швидкість обороту коштів, тоді як витрати на утримання персоналу є важливим чинником, який формує обсяги вихідних грошових потоків.

Зовнішні фактори включають економічні умови макро- та мікросередовища, які впливають на купівельну спроможність, вартість запозичень, інфляцію, рівень процентних ставок та валютний курс. Кон'юнктура ринку, що відображає попит на продукцію, конкуренцію та загальні ринкові тенденції, визначає рентабельність і надходження грошових коштів. Податкове регулювання та державна політика також впливають на структуру доходів і витрат підприємства, оскільки зміни в оподаткуванні чи державна підтримка можуть суттєво змінити фінансові показники. Кредитна політика банків, зокрема умови кредитування та доступність фінансових ресурсів, формують умови для залучення підприємством зовнішнього фінансування, а правове середовище визначає вимоги до бухгалтерського обліку та фінансової звітності, впливаючи

на управління грошовими потоками.

Ситуаційні та кризові фактори, такі як непередбачені економічні кризи, соціальні чи політичні шоки, пандемії або військові конфлікти, можуть суттєво змінити обсяги надходжень і витрат підприємства. Наприклад, під час війни в Україні багато логістичних компаній стикнулися з різким зменшенням обсягів перевезень через тимчасову втрату доступу до інфраструктури, небезпеку на шляхах та перебої з постачанням палива. Водночас, підприємства змушені інвестувати в додаткові заходи безпеки, альтернативні маршрути або модернізацію транспорту для уникнення ризиків, що значно збільшує витрати.

Крім того, сезонні коливання, які мають великий вплив у деяких галузях, змінюють обсяги вхідних та вихідних потоків залежно від періоду року. Наприклад, у зимовий період збільшується потреба в транспортуванні енергоресурсів та будівельних матеріалів для ремонту пошкоджених будівель, що створює додаткове навантаження на логістичні компанії.

Окрім сезонних коливань, зміна цін на сировину та енергоресурси може суттєво впливати на витрати логістичних підприємств. Через зростання цін на паливо під час війни, вартість доставки товарів значно підвищується, що змінює структуру грошових потоків, особливо вихідних. Логістичні компанії змушені піднімати тарифи на свої послуги або шукати способи оптимізації маршрутів та витрат, щоб зберегти рентабельність.

Розуміння та аналіз цих факторів є ключовими для ефективного фінансового планування та управління. Врахування ситуаційних і кризових чинників дозволяє підприємствам передбачати потенційні виклики, мінімізувати ризики ліквідності та забезпечити стабільність фінансових ресурсів. Це сприяє досягненню стратегічних цілей підприємства, зокрема в умовах війни, коли стабільність і гнучкість є вирішальними для виживання бізнесу.

ТзОВ «МБ Кур'єр» в умовах війни зіткнулося з серйозними викликами, що змусило компанію оперативно адаптувати свої бізнес-процеси до нових реалій.

Одним із першочергових завдань стала реорганізація логістики, яка включає розробку нових маршрутів через безпечніші регіони країни. Це дозволяє забезпечити безпеку перевезень і знизити ризики для водіїв та вантажів.

Через втрату частини автопарку, викликану воєнними діями, компанія була змушена орендувати додаткові транспортні засоби, що допомагає зберігати обсяги перевезень на належному рівні. Такий крок не лише підтримує бізнес-процеси, але й сприяє збереженню робочих місць та забезпеченню своєчасної доставки товарів клієнтам.

Крім того, «МБ Кур'єр» постійно моніторить коливання цін на паливо, що є важливим фактором у плануванні витрат. Здатність оперативно коригувати тарифи відповідно до змін у вартості пального дозволяє компанії залишатися конкурентоспроможною і забезпечувати економічну стабільність.

Такий комплексний підхід до управління ресурсами і ризиками допомагає мінімізувати втрати та підтримувати безперебійність операцій навіть в умовах непередбачуваних кризових ситуацій. Це свідчить про гнучкість і стійкість компанії, здатність швидко реагувати на виклики та знаходити ефективні рішення для збереження бізнесу та обслуговування клієнтів на високому рівні.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПРИКЛАДІ ТЗОВ «МБ КУР'ЄР»

3.1. Проблеми та напрями вдосконалення фінансового управління грошовими потоками підприємства

Фінансове управління грошовими потоками є надзвичайно важливою складовою ефективного функціонування підприємства, оскільки від оптимальної організації цього процесу залежить платоспроможність, ліквідність і загальна стійкість підприємства. Однак на практиці існує низка проблем, які заважають ефективному управлінню грошовими потоками. Ці проблеми можна поділити на кілька категорій: стратегічні, операційні та внутрішньоорганізаційні.

Однією з головних проблем є нестабільність надходжень та витрат, яка може бути спричинена як внутрішніми, так і зовнішніми факторами. На підприємства часто впливають коливання ринкових умов, зміни в регулюванні або економічні кризи. Наприклад, підприємства можуть стикатися з раптовим падінням продажів через зниження попиту або нестабільність постачання ресурсів, що призводить до порушення грошових потоків. У таких умовах планування фінансових потоків стає надзвичайно складним.

Ще однією значною проблемою є низька якість прогнозування грошових потоків. Багато підприємств не використовують сучасні фінансові інструменти та методики для точного аналізу майбутніх доходів і витрат, що призводить до незбалансованості в управлінні ліквідністю, а також до ситуацій, коли підприємство не може своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання. Недостатнє прогнозування також обмежує можливості підприємства реагувати на раптові зміни в грошовому обігу.

Часто спостерігається дисбаланс між грошовими надходженнями та

витратами, коли підприємство має значні витрати раніше, ніж отримує дохід від продажу продукції або послуг. Такий дисбаланс створює дефіцит обігових коштів, що, своєю чергою, ускладнює поточну діяльність та викликає необхідність залучення кредитних ресурсів. Наприклад, підприємства з довгими виробничими циклами можуть стикатися з ситуаціями, коли витрати на закупівлю матеріалів або оплату праці необхідно покривати за рахунок кредитів, що збільшує фінансове навантаження.

Неадекватне співвідношення короткострокових і довгострокових грошових потоків також може спричиняти проблеми з ліквідністю. Підприємства, що мають високі довгострокові інвестиційні витрати, але не забезпечені достатніми короткостроковими надходженнями, часто стикаються з труднощами у покритті своїх зобов'язань. Це особливо актуально для підприємств, які активно інвестують у розвиток, проте не мають достатнього поточного грошового потоку для фінансування цих інвестицій.

Багато підприємств не приділяють достатньої уваги контролю за операційними витратами, що призводить до їх неконтрольованого зростання. Якщо витрати перевищують заплановані показники, це призводить до зменшення чистого грошового потоку, що вимагає додаткових фінансових ресурсів для підтримки діяльності. Неефективне управління витратами може знижувати рентабельність і ускладнювати управління грошовими потоками.

Зовнішні фактори, такі як зміни в оподаткуванні, коливання валютних курсів або процентних ставок, також можуть викликати значні труднощі в управлінні грошовими потоками. Підприємства, які залежать від експорту чи імпорту, особливо вразливі до валютних ризиків. Наприклад, раптова девальвація національної валюти може спричинити збільшення витрат на обслуговування валютних зобов'язань, що відобразиться на загальному фінансовому стані підприємства.

Для вирішення проблем фінансового управління грошовими потоками

підприємства мають використовувати комплексний підхід, що включає стратегічне планування, запровадження сучасних фінансових інструментів та систем контролю. Лише через гнучкість та швидке реагування на зміну зовнішніх умов підприємство зможе забезпечити стабільний фінансовий стан, підтримуючи свою конкурентоспроможність на ринку.

Враховуючи все вище написане, доцільно розробити концепцію вдосконалення фінансового управління грошовими потоками на прикладі ТзОВ «МБ Кур'єр», яка буде передбачати розробку та впровадження заходів, спрямованих на оптимізацію руху грошових коштів з метою підвищення фінансової стійкості підприємства, ефективного використання фінансових ресурсів та забезпечення стабільності операційної діяльності (рис. 3.1). Основними напрямками вдосконалення є впровадження сучасних інструментів фінансового планування, контролю за ліквідністю, а також ефективне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю.

Отже, для покращення фінансового управління необхідно розробити чітку стратегію фінансового планування, яка включатиме прогнозування грошових потоків, що дозволить передбачити можливі коливання та дефіцити грошових коштів. Створення детальних прогнозів вхідних та вихідних потоків на основі аналізу історичних даних та прогнозування ринкових умов дозволить уникати касових розривів і забезпечити безперебійне фінансування операційних витрат.

Підвищення ліквідності активів є критичним для забезпечення гнучкості підприємства у часи нестабільності. Необхідно регулярно аналізувати структуру активів та забезпечувати швидку конвертацію частини необоротних активів у оборотні, що дозволить оперативно реагувати на фінансові потреби. Додатково, запровадження короткострокових фінансових резервів може допомогти покрити непередбачені витрати і підтримати фінансову стабільність під час кризових періодів.

Рис. 3.1. Концепція вдосконалення фінансового управління грошовими потоками на прикладі ТзОВ «МБ Кур'єр»

Для вдосконалення управління грошовими потоками слід звернути увагу на оптимізацію процесів стягнення дебіторської заборгованості. Доцільно скоротити час погашення боргів клієнтами, запровадивши більш жорстку кредитну політику, зокрема впровадивши знижки для швидкої оплати або штрафні санкції за прострочення платежів. Ефективне управління дебіторською заборгованістю збільшить обсяг доступних грошових коштів та зменшить фінансовий ризик.

Вдосконалення фінансового управління також передбачає оптимізацію кредиторської заборгованості. Необхідно прагнути до узгодження термінів платежів з постачальниками та забезпечення оптимальних умов фінансування з мінімальними витратами на обслуговування боргів. Важливо підтримувати баланс між швидкістю розрахунків з постачальниками та збереженням ліквідності для інших операційних потреб.

Для автоматизації та підвищення прозорості процесу управління грошовими потоками доцільно впровадити сучасні інформаційні системи фінансового управління. Використання спеціалізованих програм для моніторингу та аналізу грошових потоків дозволить оперативно отримувати дані про рух коштів, оцінювати фінансові результати та приймати зважені рішення щодо фінансових операцій.

Щоб мінімізувати залежність від одного джерела надходжень, необхідно диверсифікувати фінансові ресурси підприємства, використовуючи різні джерела, такі як банківські кредити, лізинг, інвестиції, гранти та інші форми зовнішнього фінансування. Це дозволить не лише забезпечити стабільність грошових потоків, але й розширити можливості для фінансування інвестиційних проектів.

Враховуючи можливість виникнення кризових ситуацій, доцільно розробити антикризову стратегію управління грошовими потоками, яка включатиме дії в умовах різкого скорочення вхідних потоків або значного

зростання витрат. Це може включати використання резервних фондів, перегляд інвестиційних планів, відкладення капітальних витрат або залучення короткострокового фінансування на вигідних умовах.

Таким чином, вдосконалення фінансового управління грошовими потоками на ТзОВ «МБ Кур'єр» є ключовим елементом підвищення фінансової стійкості та ефективності підприємства. Завдяки комплексному підходу до управління ліквідністю, оптимізації процесів планування та моніторингу грошових потоків, а також ефективному управлінню заборгованостями та витратами, підприємство зможе досягти стабільного розвитку навіть в умовах економічної нестабільності.

3.2. Розробка моделі оптимізації грошових потоків

Оптимізація грошових потоків підприємства є важливою задачею для забезпечення його фінансової стійкості, ліквідності та ефективності управління ресурсами. Розробка такої моделі включає кілька етапів, кожен з яких націлений на вирішення ключових проблем, пов'язаних з дисбалансом між надходженнями і витратами, управлінням ліквідністю та мінімізацією фінансових ризиків.

Нами запропонована модель оптимізації грошових потоків, яка зображена на рисунку 3.2

Перший етап включає всебічний аналіз грошових потоків підприємства з метою виявлення основних джерел надходжень і витрат, що дозволить оцінити поточний стан грошових потоків і визначити, які з них є стабільними, а які схильні до коливань. Для цього використовуються методи горизонтального та вертикального аналізу, що допомагають побачити динаміку та структуру грошових потоків у часі.

Рис. 3.2. Модель оптимізації грошових потоків

Для оптимізації грошових потоків необхідно прогнозувати їх надходження та витрати на коротко- та довгостроковий періоди. Для цього потрібно використання статистичних моделей, аналіз ринкових умов і прогнозування попиту на продукцію підприємства. Найбільш ефективними є моделі регресії та економетричні методи, які дозволяють враховувати вплив макроекономічних і мікроекономічних факторів.

Важливим завданням є визначення оптимального співвідношення між вхідними та вихідними грошовими потоками. Слід розраховувати так званий Cash Conversion Cycle (Цикл перетворення грошових потоків), який показує, скільки часу необхідно підприємству для перетворення своїх вкладень у виробництво у грошові кошти. Скорочення цього циклу є ключовим кроком у підвищенні ефективності управління грошовими потоками.

На основі проведеного аналізу та прогнозування розробляється система управління фінансовими ресурсами, що включає вибір оптимальних джерел фінансування, як внутрішніх (реінвестування прибутку), так і зовнішніх (кредити, інвестиції). Крім того, важливим аспектом є мінімізація витрат за рахунок більш ефективного управління фінансовими зобов'язаннями (наприклад, шляхом реструктуризації боргу або пошуку вигідніших умов фінансування).

У ситуаціях, коли надходження є нестабільними або підприємство стикається з фінансовими труднощами, доцільно розглянути можливість залучення зовнішнього фінансування. Наприклад, це можуть бути кредити на короткий термін, факторинг, лізинг або залучення інвесторів. Це дозволить підтримати необхідний рівень ліквідності та продовжити операційну діяльність без перебоїв.

У сучасних умовах оптимізація грошових потоків неможлива без використання технологій автоматизації. Використання Cash Flow Management System (Система управління грошовими потоками) дозволяє відслідковувати надходження і витрати в реальному часі, аналізувати їх структуру та приймати

рішення на основі актуальних даних. Це значно підвищує оперативність управління та зменшує ймовірність виникнення касових розривів.

Оптимізація грошових потоків повинна враховувати можливі ризики, пов'язані з фінансовими ринками, змінами в регулюванні, коливаннями валютних курсів та іншими факторами. Тому потрібно використовувати методи сценарного аналізу, що дозволяють оцінити вплив різних кризових ситуацій на грошові потоки і підготувати план дій на випадок їх реалізації.

Оптимізація є безперервним процесом, тому модель управління грошовими потоками повинна регулярно коригуватися на основі нових даних та змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі підприємства. Для цього використовуються інструменти контролінгу, які дозволяють своєчасно виявляти відхилення від планових показників і коригувати стратегії управління грошовими потоками.

Запропонована нами нова складова моделі — динамічна адаптація під кризові умови. Вона передбачає не тільки традиційні інструменти планування, але й створення "резервного сценарію" для надзвичайних ситуацій, зокрема:

1. створення кризового резерву ліквідності для покриття невідкладних витрат під час економічних або військових криз, що дозволить уникнути критичних касових розривів;

2. гнучкі контракти. Переговори з постачальниками та партнерами про можливість гнучкої зміни умов контрактів під час криз, таких як війна або пандемії з метою швидкої адаптації до змін ринкових умов і збереження безперервності операцій.

3. аналіз геополітичних ризиків, тобто включення в модель прогнозування змін, пов'язаних з політичними ризиками, такими як військові конфлікти, санкції або зміни в законодавстві для можливості завчасно підготувати план дій у разі непередбачуваних змін у зовнішньому середовищі.

Запропонована модель дозволить підприємствам не тільки зберігати

стійкість в умовах стабільного розвитку, але й забезпечити фінансову гнучкість в умовах кризових ситуацій, таких як війна в Україні.

Для оптимізації грошових потоків підприємства на основі фінансових даних ТзОВ «МБ Кур'єр», можна застосувати математичну модель, що мінімізує витрати та максимізує чистий грошовий потік. З огляду на необхідність управління як надходженнями, так і витратами, я пропоную використати модель лінійного програмування, яка враховує обмеження та цільові функції для оптимального розподілу коштів.

Вихідні дані:

- ✓ надходження грошових коштів: R_t за рік t (2021, 2022, 2023)
- ✓ витрати грошових коштів: C_t за рік t

Дані:

- $R_{2021} = 20588.8$ тис. грн
- $R_{2022} = 19083.60$ тис. грн
- $R_{2023} = 23775.60$ тис. грн
- $C_{2021} = 15830.00$ тис. грн
- $C_{2022} = 13579.50$ тис. грн
- $C_{2023} = 17924.10$ тис. грн

Цільова функція:

Максимізація чистого грошового потоку:

$$\text{Maximize: } Z = \sum_{t=2021}^{2023} (R_t - C_t)$$

Ціль — максимізувати загальний чистий грошовий потік підприємства за три роки.

Обмеження:

1. *Обмеження за ресурсами.* Витрати повинні бути оптимізовані, тобто не перевищувати певний відсоток від надходжень:

$$C_t \leq \alpha \times R_t \text{ для кожного року } t,$$

де α — коефіцієнт оптимізації витрат. Наприклад, α може бути обмежено

80 % (0.8), що відображає, що витрати не повинні перевищувати 80 % від надходжень.

2. *Обмеження на оборотний капітал.* Оборотний капітал підприємства має бути позитивним і не менш ніж мінімальний необхідний рівень, щоб забезпечувати безперебійну діяльність:

$$R_t - C_t \geq \text{Min_Cash_Flow}_t \text{ для кожного року } t,$$

де Min_Cash_Flow_t — це мінімальний чистий грошовий потік, необхідний для підтримки оборотного капіталу на рівні, що дозволяє підприємству функціонувати без проблем.

Кроки оптимізації:

1. *Оптимізація витрат* (можна варіювати коефіцієнт α , щоб досягти оптимального рівня витрат). Наприклад, для кожного року підприємство може встановити ціль скорочення витрат на 10-15%.

2. *Прогнозування* (можна ввести прогнозовані значення для надходжень R_t та витрат C_t для наступних років, що дозволить побудувати модель прогнозування грошових потоків на основі історичних даних).

Прогнозовані значення:

$$R_{2024} = R_{2023} \times (1 + g);$$

$$C_{2024} = C_{2023} \times (1 + h)$$

Де g і h — очікувані темпи зростання надходжень і витрат відповідно.

Прогноз для 2024 року:

↙ прогнозований ріст надходжень: $g=0.1$ (10%);

↙ прогнозований ріст витрат: $h=0.08$ (8%)

Тоді:

$$R_{2024} = 23775.6 \times 1.1 = 26153.16 \text{ тис. грн}$$

$$C_{2024} = 17924.10 \times 1.08 = 19357.03 \text{ тис. грн}$$

Чистий грошовий потік на 2024 рік:

$$26153.16 - 19357.03 = 6796.13 \text{ тис. грн}$$

Отже, запропонована модель оптимізації грошових потоків допоможе підприємству збалансувати надходження і витрати. Застосовуючи коефіцієнти оптимізації, можна мінімізувати витрати й досягти максимально можливого чистого грошового потоку, що дозволить покращити фінансовий стан підприємства.

ВИСНОВКИ

Фінансове управління є важливим елементом успішної діяльності кожного підприємства, незалежно від його розміру або галузі. Управління грошовими потоками відіграє особливо важливу роль у цьому процесі, оскільки саме рух фінансових ресурсів забезпечує стабільність та платоспроможність компанії. Ефективне управління грошовими потоками допомагає підприємству не лише зберігати належний рівень ліквідності, але й своєчасно вкладати кошти в розвиток, виконувати свої фінансові зобов'язання та уникати тимчасових нестач коштів.

ТзОВ "МБ Кур'єр" пережив складний 2022 рік, зокрема через скорочення основних засобів, запасів і оборотних активів. Проте у 2023 році компанія демонструє позитивну тенденцію до відновлення, що виражається у зростанні дебіторської заборгованості, оборотних активів і грошових коштів, що твердить про адаптацію підприємства до нових ринкових умов та ефективне управління ресурсами.

Провівши аналіз фінансових результатів, слід відмітити, що фінансові результати ТзОВ «МБ Кур'єр» за 2021-2023 рр. демонструють складну ситуацію із коливанням ключових показників. Основний дохід від реалізації суттєво знизився у 2022 році, але у 2023 році спостерігалось покращення, хоча і не достатнє для повернення до рівня 2021 року. Валовий прибуток залишився майже на тому ж рівні, тоді як інші операційні доходи зросли, що є позитивною тенденцією. Однак, чистий прибуток продовжував зменшуватися, що вказує на необхідність подальших оптимізаційних заходів для підвищення рентабельності підприємства.

Вхідні грошові потоки включають надходження від основної операційної діяльності, такі як доходи від реалізації продукції, послуг, робіт, отримання короткострокових і довгострокових позик, інвестиції від власників капіталу, а також інші операційні надходження. Для ТзОВ "МБ Кур'єр" важливим джерелом

вхідних потоків є чистий дохід від реалізації продукції, який у 2023 році склав 35 361,1 тис. грн, що на 7 251,5 тис. грн більше порівняно з 2022 роком.

Вихідні грошові потоки відображають витрати підприємства на покриття операційних, інвестиційних та фінансових зобов'язань. Витрати на операційну діяльність включають оплату сировини, товарів, робіт, послуг, податкові платежі, виплату заробітної плати та інші витрати. В 2023 році собівартість реалізованої продукції ТзОВ "МБ Кур'єр" становила 33 687,4 тис. грн, що також відображає збільшення витрат на 7 638,3 тис. грн порівняно з 2022 роком. Крім того, до вихідних потоків належать погашення кредиторської заборгованості та виплати за отриманими кредитами.

Співвідношення між вхідними та вихідними грошовими потоками ТзОВ "МБ Кур'єр" свідчить про загальну стабільність фінансового стану підприємства. Хоча вхідні грошові потоки, такі як власний капітал та короткострокові кредити, не демонстрували значного приросту, наявність зростаючого нерозподіленого прибутку забезпечує фінансову підтримку підприємства. Водночас, суттєве збільшення вихідних потоків, особливо кредиторської заборгованості, вказує на необхідність оптимізації витрат для збереження ліквідності та фінансової стійкості у майбутньому.

В ході дослідження, удосконалено модель оптимізації грошових потоків на основі виокремлення складової — «динамічна адаптація під кризові умови», яка передбачає не тільки традиційні інструменти планування, але й створення резервного сценарію для надзвичайних ситуацій, основними елементами складової є створення кризового резерву ліквідності, гнучкі контракти та аналіз геополітичних ризиків з метою не лише збереження стійкості в умовах стабільного розвитку, але й забезпечення фінансової гнучкості в умовах кризових ситуацій, таких як війна в Україні.

Список використаної літератури

1. Magdych I. Methodological approaches to the analysis of efficiency of cash flow management in investment activity of the enterprises. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv Economics*, №. 170. 2018. С. 60–64.
2. Malikov V. V. Practical Recommendations for Managing the Money Flows of Enterprise. *Business Inform* 5, №. 508. 2020. С. 370–74. <http://dx.doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-370-374>.
3. Mykytiuk O., Onysenko. T. Creative intelligence in the management system of cash flows of the enterprise. *Theoretical and applied issues of economics*, №. 39. 2019. С. 25–32. <http://dx.doi.org/10.17721/tppe.2019.39.3>.
4. Storozhuk T. M. Funds Flow Statement as an Information Source of the Enterprise Monetary Flows Management. *Business Inform* 3, №. 494 2019. С. 235–40. <http://dx.doi.org/10.32983/2222-4459-2019-3-235-240>.
5. Бланк І. Концепція управління грошовими потоками підприємства. *Банківська справа*, № 3 (1999). С. 12–15.
6. Богатирьов І. І. Домінанти управління грошовими потоками ТНК. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2018. № 10 (161). С. 24–27.
7. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: [навчальний посібник]. – Житомир: Рута, 2003. – 680 с.
8. Васильченко З.М. Теоретичні основи управління грошовими потоками банку. *Економіка. Проблеми економічного становлення. Вісник* № 1. 2019. С. 102-109.
9. Гусева О., С. Легомінова, Р. Дименко, О. Воскобоева та О. Ромащенко. Методологічний підхід до управління конкурентними перевагами на основі збалансованості грошових потоків. *Financial and credit activity problems of theory and practice* 5, № 40. 2021. С. 236–47. <http://dx.doi.org/10.18371/fcaptp.v5i40.245095>.

10. Загородній А.Г. Фінансовий словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – 3-тє вид., випр. та доп. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2000. – 587 с.
11. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник / За ред. проф. Г.Г. Кірейцева. – К.: ЦУЛ, 2002. – 496 с
12. Коваленко С.О. Сутність грошових потоків та їх роль в управлінні фінансами підприємств. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. 2023. URL : www.nbuv.gov.ua.
13. Краменко В.І., Холод Б.І. та ін. Управління ресурсами підприємства: Навчальний посібник: Центр навчальної літератури, 2004. – 288 с.
14. Краменко Г.О., Чорна О.Э. Фінансовий менеджмент: Підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 520 с.
15. Маліков В. В. Практичні рекомендації щодо управління грошовими потоками підприємства. *Бізнес Інформ*, № 5 (508). 2020. С. 370–74.
16. Маркіна І.А. Менеджмент підприємства. – Вища школа, 2000. – 76 с.
17. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: <https://www.bdo.ua/uk-ua/services-2/consulting/ifrs>
18. Мних Є.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Підручник – К.: Київ. Нац. Торг. Ек. Ун-т, 2008. – 514 с.
19. Нагайчук В.В. Управління грошовими потоками підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2022. № 1(52). С. 245–249.
20. Нікбахт Е., Гроппеллі А. Фінанси / Пер. з англ.. В.Ф. Овсієнка та Я. Мусієнка. – К.: Основи, 1993. – 383 с.
21. Павловська О.В. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька. – К.: КНЕУ, 2012. – 388 с.
22. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: [підручник] / кер. Кол. Авт. І наук. Ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2005. – 536 с.

23. Рендович, П. Управління грошовими потоками інвестиційної діяльності підприємств. *Світ фінансів*, Вип. 4 (53). 2020. С. 111–20.
24. Селіверстова Л. С. Управління грошовими потоками підприємства. *Економіка та держава*. 2019. № 9. С. 20–22.
25. Сергеева О.Р. Сутність та основні аспекти управління грошовими потоками підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Випуск 12, частина 2. 2017. С. 107-110. URL: chrome-extension://efaidnbnmnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_2_2017ua/24.pdf
26. Старостенко Г.Г., Мірко Н.В. Фінансовий аналіз: Навч. Посібник – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 224 с.
27. Стащук О.В. Грошові потоки підприємства: суть та необхідність управління. *Молодий учений*. 2020. № 6.
28. Стефанишин О., Магас Н. Дослідження суті, руху та ефективності грошового потоку підприємства. *Економіка та суспільство*, № 32. 2021. <http://dx.doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-99>.
29. Танклевська Н. С. Основи управління грошовими потоками підприємств. *Бізнес Інформ*, № 6. 2021. С. 215–19.
30. Хлевицька Т. Б. Моделювання стратегії логістичного управління грошовими потоками суб"єктів господарювання. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*, № 4 (26). 2021. С. 93–100.
31. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: навч. Посіб. / О.О. Шеремет. – К.: Кондор, 2019. – 196 с.